

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMETLER ANA BİLİM DALI**

**SOSYAL HİZMET UZMANLARININ SOSYAL
GİRİŞİMCİLİK ÖNCÜLLERİ ARAŞTIRMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Rıfat KARABAŞ

Danışman
Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR

SAMSUN
2024

TEZ KABUL VE ONAYI

Rıfat KARABAŞ tarafından, Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR danışmanlığında hazırlanan “SOSYAL HİZMET UZMANLARININ SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ÖNCÜLLERİ ARAŞTIRMASI” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 20.5.2024 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. İshak AYDEMİR Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Ercümen ERSANLI Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR (Danışman) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☒ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☐

20/ 05 / 2024
Rıfat KARABAŞ

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : SOSYAL HİZMET UZMANLARININ SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ÖNCÜLLERİ ARAŞTIRMASI

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 20.04.2024 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 14

Tek kaynak oranı : % 4 çıkmıştır.

20 / 05/ 2024
Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR

ÖZET

SOSYAL HİZMET UZMANLARININ SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ÖNCÜLLERİ ARAŞTIRMASI

Rıfat KARABAŞ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Sosyal Hizmetler Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Mayıs/2024
Danışman: Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR

Sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik kavramları birbiri ile son derece ilişkilidir. Özellikle sosyal hizmetin makro odaklı çalışmalarında daha çok ortaya çıkan sosyal girişimcilik faaliyetleri ve çalışmalarının sosyal hizmet literatüründe ele alınmadığı görülmüştür. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilikle ilgili bilgilerini ve öncülleri ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma nicel araştırma modeline dayalı ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kolayda örnekleme ve online örnekleme yöntemi ile toplam 165 sosyal hizmet uzmanından araştırmanın verileri Tanıtıcı Bilgi Formu ve Hockerts (2015) tarafından geliştirilen Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeği ile Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği ve çeşitli sosyal platformlardan olmak üzere toplanmıştır. Çalışmanın analizi SPSS programı kullanılarak yapılmıştır, analizler arasında sayı, yüzdelik dağılım, t testi ve varyans analizleri bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının profili şu şekildedir: Katılımcıların %67.3'ü kadın, %32.7'si erkektir. Yaşları 22 ile 58 arasında değişmekte olup, ortalama yaşları 30.89'dur. Mezun oldukları 33 farklı üniversite arasında %27.3'lük oranla Hacettepe Üniversitesi mezunları öne çıkmaktadır. Çalışma süreleri genellikle 1-5 yıl (%45.5) ve 5-10 yıl (%30.9) arasındadır. Katılımcıların %35.8'i lisansüstü eğitim almış, bunların %49.2'si sosyal hizmet alanında lisansüstü eğitim devam ettirmiştir. Çalıştıkları sektörlerde %63.6'sı kamu, %10.9'u özel sektörde yer almaktadır. Çalışma alanlarına bakıldığında, %20 ile en çok çocuk alanında çalışanlar öne çıkmaktadır. Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeği sonuçlarına göre, katılımcıların en yüksek puan aldığı alt boyut Toplumsal Ahlaki Yükümlülük (15.68) iken, en düşük puanlı alt boyut Algılanan Sosyal Destek (13.99) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin genel ortalaması 59.47'dir. Bu bulgular, sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncüllerine yönelik algılarını açıklamaktadır.

Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal girişimcilik öncüllerini değerlendirmelerinde en düşük algı Toplumsal Ahlaki Yükümlülük ve Sosyal Girişimcilik Öz Yeterlilik alt boyutlarında gözlenmiştir. Empati ise en yüksek değeri almıştır. Genel olarak, katılımcıların sosyal girişimcilik öncüllerine yönelik ortalaması 85 üzerinden 59.47 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar, sosyal hizmet uzmanlarının bu öncüllere ilişkin Toplumsal Ahlaki Yükümlülük, Sosyal Girişimcilik Öz Yeterlilik, Empati ve Algılanan Sosyal Destek konularında birçok güçlü yönünün olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal hizmet, Sosyal girişimcilik, Sosyal girişimci

ABSTRACT

THE RESEARCH OF THE ANTECEDENTS OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP OF SOCIAL WORKS SPECIALIST

Rıfat KARABAŞ

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Social Work

Master, May/2024

Supervisor: Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR

The concepts of social work and social entrepreneurship are very related to each other. It has been seen that social entrepreneurship activities and studies, which are more prominent in macro-oriented studies of feature social service, are not discussed in social service literature. In this context, this research, which aims to reveal the knowledge and pioneers of social service specialists about social entrepreneurship, was carried out using relational screening method based on quantitative research model. With the simple random sampling method, the data of the research from a total of 165 social service specialists are from the Introductory Information Form and the Social Work Experts Association and various social platforms with the Social Entrepreneurship Pioneers Scale developed by Hockerts (2015) gathered to. The analysis of the study was carried out using the SPSS program, the analysis includes number, percentage distribution, t-test and variance analysis.

The profile of the social workers involved in the study is as follows: 67.3% of the participants are female and 32.7% are male. They range in age from 22 to 58, with an average age of 30.89. Among the 33 different universities they graduated, Hacettepe University graduates stand out with 27.3. The duration of study is usually between 1-5 years (45.5%) and 5-10 years (30.9%). 35.8% of the participants received graduate education, and 49.2% of them continued graduate education in the field of social work. In the sectors they work, 63.6% are in the public sector and 10.9% are in the private sector. When looking at the working areas, with 20%, the most children are the ones working in the field. According to the results of the Social Entrepreneurship Pioneers Scale, the sub-dimensional with the highest scores of participants was Social Moral Obligation (15.68), while the lowest-rated sub-dimension was Perceived Social Support (13.99). The overall average of the scale is 59.47. These findings explain social workers' perceptions of social entrepreneurship pioneers.

According to the results of the analysis, the lowest perception in the participants' evaluation of social entrepreneurship pioneers was observed in the sub-dimensions Social Moral Obligation and Social Entrepreneurship Self-Efficacy. Empathy has the highest value. In general, the average of the participants for the social entrepreneurship pioneers was 85 to 59.47. These results show that social workers have many strengths in Social Moral Obligation, Social Entrepreneurship Self-Efficacy, Empathy and Perceived Social Support regarding these premises.

Keywords: Social work, Social entrepreneurship, Social entrepreneur

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans öğrenimim süresince bana büyük bir özveriyle rehberlik eden, bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, sorularıma sabırla cevap veren, değerli yönlendirmeleri ve motivasyon desteğiyle ortaya çıkan bu çalışma için öncelikle kıymetli danışmanım Prof. Dr. Gülsüm ÇAMUR' a, Lisans eğitimimden bu yana her zaman beni destekleyen kıymetli bölüm hocalarım Prof. Dr.ERCÜMEND ERSANLI'ya, Dr. Öğr. Üyesi Aynur ARSLAN'a, Dr. Öğr. Üyesi Meltem KÖKDENER'e ve Öğr. Gör. Damla Uygur hocalarıma teşekkür ederim.

Çalışma ve araştırmalarımnda benden desteğini esirgemeyen ve bütün dertlerime ortak olan arkadaşım Semih AYNA'ya çok teşekkür ederim.

Bütün yaşantım boyunca bana verdikleri manevi desteklerini her daim hissettiğim ve hiçbir zaman hiçbir şart altında beni yalnız bırakmayan çok sevgili aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

Verilerin elde edilmesi aşamasında çalışmaya ciddiyetle katılarak görüşlerini tereddüt etmeden bizimle paylaşan sosyal hizmet uzmanları meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Rıfat KARABAŞ

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Sınırlılıklar	4
1.4. Sayıtlılar	4
1.5. Tanımlar	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Sosyal Hizmet: Tanımı, Amaçları ve Uygulama Alanları	6
2.2. Sosyal Girişimcilik: Tanımı, Kapsamı ve Tarihçesi.....	9
2.3. Sosyal Girişimciliğin Faaliyet Alanları	15
2.4. Sosyal Girişimciliğin Önemi.....	19
2.5. Sosyal Girişimcilik Ölçekleri.....	26
2.6. Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Hizmet İlişkisi.....	28
2.7. Sosyal Girişimcilerin ve Sosyal Çalışmacıların Sahip Oldukları Ortak Roller ve Değerler.....	29
3. YÖNTEM.....	32
3.1. Araştırma Modeli.....	32
3.2. Çalışma Grubu.....	32
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.4. Veri Toplama Süreçleri.....	34
3.5. Verilerin Analizi.....	34
4. BULGULAR	35
4.1. Tanıtıcı Bulgular.....	35
4.2. Betimleyici Analizler	40
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	46
5.1. Tartışma	46
5.2. Sonuç	51
5.3. Öneriler	53
KAYNAKLAR.....	55
EKLER.....	64

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ASDÖ	: Algılanan Sosyal Destek
EMPÖ	: Empati Ölçeği
IASSW	: International Association Of Schools Of Social Work
IFSW	: International Federation Of Social Workers
SGÖÖ	: Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeği
SGYÖ	: Sosyal Girişimcilik Öz Yeterliliği
SHK	: Sosyal Hizmet Kanunu
SPSS	: Statistical Package For The Social Sciences
TAYÖ	: Toplumsal Ahlaki Yünlümlülük
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Kurumu
TÜSEV	: Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Girişim Tipolojisi	12
Şekil 2.2 Yasal Yapılanmalarına ve Kaynaklarına Göre Sosyal Girişimler	14
Şekil 2.3 Girişimcilik Türlerinin Sektörlere Göre Konumlandırılması	15
Şekil 2.4 İş amacı ve girişimcilik düzeylerinin sınıflandırılması	17
Şekil 2.5 Sosyal Sorunlarla İlgilenme Durumları	19
Şekil 2.6 İnsan, Dünya, Kar Üçgeni	23

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1 Yazarların sosyal girişimcilik tanımları	9
Tablo 2.2. Sosyal Girişimcilik Spektrumu	12
Tablo 2.3 Yetki Düzeyleri Tablosu.....	16
Tablo 2.4 Sosyal Amaç ve Ticari Yapılanmalarına Göre Sosyal Girişim Örnekleri..	18
Tablo 3.1 Ölçeklerin Güvenilirlik Analiz Sonuçları.....	33
Tablo 4.1 Sosyo - Demografik Özellikler	35
Tablo 4.2 Girişimcilik Tanımları.....	39
Tablo 4.3 Sosyal Girişimcilikle ilgili Bilgi ve Beceriye Artırma Yolları.....	39
Tablo 4.4 Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçek puanlarının betimleyici analiz sonuçları	40
Tablo 4.5 Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri yaşlarına göre farkı	41
Tablo 4.6 Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri cinsiyetlerine göre farkı	41
Tablo 4.7 Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri çalışma süresine göre fark	42
Tablo 4.8 Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri lisansüstü eğitime göre fark	43
Tablo 4.9 Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri çalıştığı sektöre göre farkı	44
Tablo 4.10 Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri mesleğini severek yapıp yapmaya göre fark	45

1. GİRİŞ

Sosyal hizmet, 19. yüzyılda endüstri devrimi sonrasında ortaya çıkan sosyal sorunlarla başa çıkmak amacıyla örgütlenmiş ve mesleki bir disiplin haline gelmiştir. Sosyal devlet anlayışını benimseyen ülkelerde, sosyal hizmet, vatandaşların maddi, manevi ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamayı hedefler. Bu kapsamda, sosyal hizmet uzmanları, bireylerin ve toplulukların yaşadığı zorlukları anlamaya, çözümler üretmeye ve toplumsal adaleti sağlamaya odaklanırlar.

Türkiye'de sosyal hizmetin tanımı, 1968 yılında gerçekleşen 3. Sosyal Hizmetler Konferansı'nda belirlenmiştir. Bu tanıma göre, sosyal hizmet, yardım ve iş birliği ilkelerine bağlı kalarak, toplum içinde bulunan bireylerin, grupların veya çeşitli toplulukların ihtiyaçlarını karşılamayı, sorunları çözümlmeyi ve bireyler ile çevreleri arasındaki uyumu artırmayı amaçlar. Sosyal hizmet, modern yaşamın gerektirdiği becerileri geliştirme, toplumsal entegrasyonu destekleme ve dezavantajlı bireylerin yaşam kalitesini yükseltme misyonunu üstlenir. Sosyal hizmetlerle benzer şekilde, sosyal girişimcilik de toplumsal değişim ve fayda yaratma amacını taşır, ancak bu iki kavram arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Sosyal girişimcilik, sürdürülebilir ve yenilikçi çözümler üreterek sosyal sorunlara müdahale etmeyi amaçlar. Sosyal girişimciler, genellikle iş modeli odaklı olarak çalışırlar ve sosyal sorunlara karşı çözümlerini kurumsal bir yapı içinde hayata geçirirler. Sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik arasındaki etik sorunlar da farklılık gösterebilir. Sosyal girişimcilikte, finansal sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda, maddi kaynakların etkisiyle etik ikilemler ortaya çıkabilir. Bu bağlamda, sosyal hizmet uzmanları ve sosyal girişimcilerin, etik ilkeleri titizlikle gözetmeleri ve karşılaştıkları zorlukları ele almak için uygun stratejiler geliştirmeleri önemlidir.

Sonuç olarak, sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik, toplumsal refahın artırılması ve sosyal sorunlara çözümler üretilmesi amacıyla farklı yaklaşımlar sunan alanlardır. Her iki alanda da etik prensiplere bağlılık, toplumsal adalet ve sürdürülebilirlik ön planda tutularak, insanların yaşam kalitesini iyileştirmeye yönelik çabalar sarf edilmektedir.

Sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik, insanın toplumsal bağlam içindeki yaşamını iyileştirmeyi amaçlayan önemli kavramlar olarak karşımıza çıkar. İnsan doğasının, diğer bireylerle etkileşim kurma ihtiyacı ve toplumsal ilişkiler, bireylerin

varoluşunu şekillendiren temel unsurlardır.

Araştırmanın ilk bölümünde sosyal hizmet kavramı açıklanmış, sosyal hizmetin amaçları, uygulama alanları, sosyal hizmet uzmanlarının rolleri ve özellikleri konuları belirtilmiş ve ardından sosyal girişimciliğin tanımı, kapsamı, tarihi, yasal konumu ve önemi üzerine anlımlar gerçekleştirilmiştir. İlk bölümün sonunda ise sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik ilişkisi ve sosyal girişimcilerin ve sosyal hizmet uzmanlarının sahip oldukları ortak roller ve değerler açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümünde araştırmanın yöntemi, modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve süreçleri ile veri analizleri hakkında bilgiler paylaşılmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmada sonucunda elde edilen tanıtıcı bulgular ve betimleyici analizler yer almaktadır.

Araştırmanın son bölümünde alanda yapılan farklı araştırmaların sonuçları ile yapılan karşılaştırmalar ve tartışmalar, sonuçların yorumlanması ve alanda yapılabilecek yeni çalışmalar için öneriler yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Sosyal girişimcilik ile benzer amaçlara sahip olan sosyal hizmet disiplini bireyi ve toplumu güçlendiren ve bu konuda sosyal hizmet uygulamalarında önemli yer tutan katılımı teşvik etme ilkesine dayanan bir anlayışa sahiptir. Sosyal girişimcilik görece yeni bir kavram olarak karşımıza çıkmakta ve bu nedenle kesin bir tanımı halen yapılamamaktadır. Ancak sosyal girişimciliğin temelindeki mantık birçok araştırmacı tarafından kabul edilmiştir (Özdevecioğlu & Cingöz, 2009). Sosyal girişimciliğin temel amacı sosyal sorunlara yenilikçi ve sürdürülebilir fikirler üreterek bu sosyal sorunların çözülmesini sağlamaktır (Weerawardene & Mort, 2006; Shaw & Carter, 2007; Short vd., 2009). Sosyal hizmet bir disiplin ve meslek olarak sosyal sorun üzerine odaklanmaktadır. Dolayısıyla sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik birbiri ile örtüşen pek çok ortak özelliğe sahiptir. Sosyal girişimcilik kavram ve alan olarak oldukça yeni olması nedeniyle bu konunun literatür incelemesi sonucunda yeterli boyutlarda ele alınamadığı gözlenmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal fayda temelli olarak yaptıkları çalışmalardan bu yeni alan önemli bir yer kaplamaktadır. Sosyal girişimcilik alanı dünyada popülerliğini artırırken sosyal hizmet uzmanlarının bu alanı takip etmesi, mesleki çalışmalarında kullanabilmesi ve bir mesleki yetkinlik olarak bu alanı da mesleki uygulamalarında kullanması beklenir. Bu sayede toplumsal

sorunların çözülmesinde sosyal hizmet uzmanları, sosyal girişimleri destekleyebilir ve sosyal girişimciliğin ilk ortaya çıkmasında olduğu gibi gelişimde de mesleki olarak katkı sunabilir. Sosyal girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi, günümüzdeki artan sosyal sorunlara etkili ve kalıcı çözümler bulma ve toplumsal fayda sağlama kapasitesini artırır. Bu beceriler, inovasyon ve yaratıcılığı teşvik ederken liderlik, iletişim ve ekip yönetimi becerilerini güçlendirir. Esasında sosyal hizmet uzmanlarının sahip olması gereken bu beceriler setinde bu unsurlar da yer almaktadır. Aynı zamanda, sosyal girişimlerin sürdürülebilirliğini ve büyüme potansiyelini artırarak toplumsal değişime aktif katılımı teşvik eder. Bu nedenle, sosyal girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi, bireylerin kişisel ve profesyonel gelişimine katkıda bulunurken topluma ve dünyaya olumlu bir etki sağlar.

Buradan hareketle sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilikle ilgili bilgi düzeylerinin belirlenmesi, sosyal girişimcilik öncüllerinin neler olduğunu ve bunlara etki eden faktörlerin belirlenmesi özellikle sosyal hizmet eğitime ve mesleki yaşamlarında da bu konularda sosyal hizmet uzmanlarına eğitimlerin verilmesinin sağlanması hususunda bilgi sağlanması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncüllerini ortaya koymaktır. Gerçekleştirilen bu araştırma ile sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimciliğin alt boyutları olarak ele alınan; empati, toplumsal ahlaki yükümlülük, sosyal girişimcilik öz yeterliliği ve algılanan sosyal destek unsurlarının ne düzeyde olduğunu belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu bağlamda hipotezler aşağıdaki gibi formüle edilmiştir:

H1: Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri yaşlarına göre farklılık gösterir.

H2: Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık gösterir.

H3: Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri çalışma süresine göre farklılık gösterir.

H4: Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri lisansüstü eğitime göre farklılık gösterir.

H5: Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri çalıştığı sektöre göre farklılık gösterir.

H6: Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri çalıştığı alana göre farklılık gösterir.

H7: Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri mesleğini severek yapıp yapmaya göre farklılık gösterir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Sosyal girişimcilik alanında yapılan çalışmaların çoğu kavramsal çerçeve üzerine olmuştur. Literatürde kavram haricinde vaka örnekleri ve sosyal girişimciler üzerine de birçok araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmalar ile sosyal girişimciliğin yaygınlaşmasına katkı sağlanmıştır. Ancak sosyal girişimcilikle birçok noktada örtüşmekte olan sosyal hizmet mesleği üzerine araştırmaların sayısının çok az olduğu ve bu araştırmaların ağırlıklı olarak yine kavramsal çerçevede olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle sosyal girişimcilik alanında yapılan literatür incelemesi sonucunda üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinden mezun sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri alanında yeterli örnek çalışma bulunamadığı gözlemlenmiştir. Bir disiplin olarak sosyal hizmetin sosyal girişimcilik konusunda geri planda kalmaktadır. Bu çalışma ile sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik literatürüne katkı sağlanacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

- Araştırma online ortamda araştırmayı katılmayı kabul eden 165 sosyal hizmet uzmanı ile sınırlıdır.
- Araştırma yüksek lisans tezi olması nedeniyle belirli bir zaman ile sınırlıdır.
- Araştırma lisans eğitimi almış sosyal hizmet uzmanları ile sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

- Katılımcıların veri toplama araçlarına geçerli ve güvenilir yanıtlar verdiklerine inanılmaktadır.
- Sosyal girişimcilik ölçeğinin ve Görüşme Formunun araştırmanın amaçlarını ölçmede yeterli olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Sosyal hizmet uzmanı: 4 yıllık lisans eğitimi kapsamında sosyal hizmet eğitimi veren bir yükseköğretim programından mezun olan kişi.

Sosyal Girişimcilik Öncülleri: Veri toplama aracı olan Sosyal Girişimcilik Öncülleri ölçeğinde yer alan empati, toplumsal ahlaki yükümlülük, sosyal girişimcilik öz yeterliliği ve algılanan sosyal destek alt grupları.

Empati: Başkalarının yaşadıkları duyguları bilişsel olarak anlama ve duygusal olarak paylaşma olarak tanımlanan bir kavramdır.

Toplumsal Ahlaki Yükümlülük: bir kişinin belirli durumlarda temel sosyal haklarından mahrum kalmış insanlara yardım etme sorumluluğunu hissetme derecesini ifade eden bir kavramdır.

Sosyal Girişimcilik Öz Yeterliliği: bireyin toplumsal sorunların çözümüne katkıda bulunabilecek yeni bir girişimi başarılı bir şekilde başlatabileceğine olan inancını ifade eden bir kavramdır.

Algılanan Sosyal Destek: sosyal girişimcilerin bir sosyal girişimin gerçekleştirilebilirliğini değerlendirirken başta arkadaşları ve aileleri olmak üzere diğer insanlardan alabilecekleri desteği dikkate almalarını ifade eden bir kavramdır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde sosyal hizmet, sosyal hizmetin amaçları, uygulama alanları, sosyal hizmet uzmanlarının rolleri ve özellikleri, sosyal girişimciliğin tanımı ve kapsamı, sosyal girişimciliğin tarihi, sosyal girişimciliğin yasal konumu, faaliyet alanları, sosyal girişimciliğin önemi ve önemini artıran etkenler, sosyal girişimcilik ve sosyal hizmet ilişkisi ile sosyal girişimcilerin ve sosyal çalışmacıların sahip oldukları ortak roller ve değerler ile ilgili kuramsal altyapı açıklanmaktadır.

2.1. Sosyal Hizmet: Tanımı, Amaçları ve Uygulama Alanları

İnsan doğası, diğer insanlarla etkileşim kurma gerekliliği ile şekillenir, çünkü insanlar yalnızca kendi varlıklarıyla değil, aynı zamanda toplumsal bağlar kurarak anlam bulurlar. İnsanlar, toplum içindeki rol ve ilişkileriyle tanımlanır ve bu, insanların siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik sistemlerin temel taşları olduğu gerçeğiyle örtüşür. Bu nedenle, insanlar doğal olarak toplumun birer parçasıdır ve bu toplumsal bağların bir parçası olarak kabul edilirler. Toplumlar ise, insanların farklılıklarını yansıtan ve çeşitli ihtiyaçlarına yanıt veren karmaşık yapılar oluştururlar.

Sosyal devlet anlayışını benimseyen birçok ülke, vatandaşlarının maddi, manevi ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamayı hedefler. Bu amaçla, sosyal hizmetler adı verilen hizmetler sunulur. Sosyal hizmetler, insanların yaşamlarını iyileştirme ve daha iyi bir yaşam standardına ulaşmalarına yardımcı olma amacını taşır. Tarih boyunca varlığını sürdüren sosyal hizmet, özellikle 19. yüzyılda daha fazla örgütlenmiş ve mesleki bir disiplin halini almıştır (Bakıcı, 2019). Küreselleşen dünya, insanların ihtiyaçlarının çeşitlenmesine neden olmuş ve bu da sosyal yardım, sosyal adalet ve sosyal sorumluluk gibi kavramların daha fazla vurgulanmasına yol açmıştır. Bauman ve May'in ifadesiyle, diğer insanların ihtiyaçlarına ve daha iyi bir yaşam sürme arzularına karşı duyarlılık göstermek, sosyal insan olmanın doğal bir yansımasıdır (Bauman ve May, 2019).

Sosyal hizmetler, insanların ihtiyaçlarını karşılamaya, sosyal adaleti sağlamaya ve toplumsal refahı artırmaya yönelik önemli bir disiplindir. Bu disiplin, insanların yaşamlarını daha iyi bir hale getirmeyi amaçlar ve toplumların ortak refahına katkıda bulunmayı hedefler. Bu nedenle, sosyal hizmetler, insanlığın ortak iyiliği için önemli bir meslek olarak kabul edilir.

Sosyal hizmet, insan ve toplum arasındaki karmaşık ilişkilere dayanan ve farklı tanımlamalardan ve pratiğe yansıyan çeşitli bakış açılarına sahip olan bir disiplindir (Çelik vd., 2016). Temel çalışma odakları, insanlar ve toplumlar arasındaki ilişkilerin yanı sıra dezavantajlı grupların yaşadığı sorunları tanımlamak ve çözümler üretmek üzerine kurulmuştur. Bu bağlamda, sosyal hizmet profesyonelleri, toplumların etnik yapısı, kültürel mirası ve değerleri dikkate alarak dezavantajlı bireyler için çeşitli çözüm yolları geliştirmiştir.

Sosyal hizmet, dezavantajlı grupların refahını artırmanın yanı sıra bireylerin, grupların, ailelerin ve toplumun genel refahını gözetten bir mesleki yaklaşımı benimser (Duyan, 2003). Bu disiplin, hem makro düzeyde toplumun genel refahını artırmayı hem de mikro düzeyde farklı grupların ve kesimlerin ihtiyaçlarını karşılamayı hedefler (Çelik, 2017). Sosyal hizmetin kapsamı oldukça geniştir ve bireylerin yaşadıkları sorunlarla başa çıkma yeteneklerini geliştirme, insan haklarını koruma ve adaleti sağlama gibi amaçları içerir.

Sosyal hizmet, makro düzeyde toplumun genel refahını artırmayı ve mikro düzeyde farklı grupların ihtiyaçlarını karşılamayı hedefler (Sheafor ve Horejsi, 2014). Bu amaçları gerçekleştirmek için sosyal hizmet uzmanları, multidisipliner bir yaklaşım benimser ve toplumsal değişim ve dönüşümün önemli bir itici gücü olarak rol alır.

Sosyal hizmet, insan merkezli bir yaklaşımla hem bireysel hem de toplumsal düzeyde etkili olmayı hedefler (Zastrow, 2014). Bu disiplin, dezavantajlı grupların güçlendirilmesi, insan haklarının korunması ve toplumsal refahın artırılması yoluyla toplumun daha iyi bir geleceğe doğru ilerlemesine katkıda bulunur (Özdemir, 2000).

Sosyal hizmet, insanların yaşamlarını iyileştirmek ve toplumsal adaleti sağlamak için kritik bir rol oynar. Bu disiplin, dezavantajlı grupların desteklenmesi, insan haklarının korunması ve toplumsal refahın artırılması yoluyla toplumun daha iyi bir geleceğe doğru ilerlemesine katkıda bulunur.

Sosyal hizmet, Thompson'ın (2019: 36) ifadesine göre, karmaşık bir disiplindir ve sosyal hizmet uzmanları, bu alandaki temel taşları temsil ederler (Şeker ve Tomanbay, 2012). Bu temel taşlar, bireylerin güçlükleri aşmalarına ve çevresel gelişim ile psikososyal uyumun geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlar (Konopka, 1964: 37).

Sosyal hizmet uzmanları, bir dizi çok yönlü role bürünürler ve bunlar arabuluculuk, kolaylaştırıcılık, hızlandırıcılık, yöneticilik, savunuculuk, planlama, araştırma ve eğitim alanlarını içerir (Alptekin, 2016: 8). Sheafor ve Horejsi (2014: 55-67) tarafından belirtildiği üzere, sosyal hizmet uzmanlarının karmaşık rolleri on farklı kategori altında sınıflandırılabilir.

Sosyal hizmet uzmanları, eğitim fonksiyonu içinde dört farklı rolü üstlenirler: öğretici, eğitimci, toplumu bilgilendirici ve araştırmacı/mesleki bilgilendirici rol (Alptekin, 2016).

Sosyal hizmet uzmanlarının sahada etkili olabilmeleri için gerekli olan beceri ve nitelikler, ulusal ve uluslararası düzeyde detaylı bir şekilde ele alınmıştır (Bağcı, 2015; Barker, 2003; Dönümcü, 2004; Itzick vd., 2018; Kirk, 1999; Kut, 1988; Şeker ve Tomanbay, 2012; Tufan, 1993; Yu, Moulding, Buchanan ve Hand, 2016).

Ulusal literatürde, etkili bir sosyal hizmet uzmanının kişisel zorluklarıyla yüzleşebilen, duygusal dengeyi koruyabilen, objektif ve adil bir bakış açısına sahip olabilen, aynı zamanda iyimser ve yaratıcı düşünme yeteneğine sahip olduğu vurgulanmıştır (Kut, 1988; Dönümcü, 2004; Tufan, 1993).

Uluslararası alandaki çalışmalar, etkili bir sosyal hizmet uzmanının sahip olması gereken becerileri 10 ana başlık altında öne çıkarır: empati yeteneği, etkili iletişim, iş organizasyonu, sabır, eleştirel düşünme, aktif dinleme, güvenilirlik, savunuculuk, mesleğe bağlılık ve kültürel yeterlilik (Barker, 2003; Bear ve Federico, 1978).

Sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal refahın artırılmasında ve bireylerin yaşamlarının iyileştirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, sosyal hizmet uzmanlarının sahip olduğu becerilerin ve niteliklerin sürekli olarak geliştirilmesi ve desteklenmesi, alanındaki önemli çalışmaların devam etmesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak, insan doğasının karmaşıklığı, toplumsal ilişkilerin derinliği ve sosyal hizmetin önemi göz önüne alındığında, bu disiplinin insanlığın geleceği ve refahı için hayati bir rol oynadığı açıktır. Sosyal hizmet, sadece bireylerin yaşamlarını iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal adaletin sağlanması, dezavantajlı grupların desteklenmesi ve insan haklarının korunması gibi temel değerleri de teşvik eder. Sosyal hizmet uzmanları, çeşitli becerilere, bilgilere ve niteliklere sahip olmalıdır ki bu da etkili bir şekilde toplumsal değişime öncülük edebilmelerini sağlar. Dolayısıyla, sosyal hizmet uzmanlarının eğitimi, sürekli gelişimi ve desteklenmesi,

daha adil, daha eşitlikçi ve daha insan odaklı bir toplumun oluşturulmasına katkıda bulunacaktır. Bu bağlamda, sosyal hizmetin etkisi ve önemi, sadece bireylerin yaşamlarını iyileştirme hedefiyle sınırlı kalmaz, aynı zamanda toplumun genel refahına ve insanlığın ortak iyiliğine yönelik bir taahhüdü de temsil eder.

2.2. Sosyal Girişimcilik: Tanımı, Kapsamı ve Tarihçesi

Sosyal girişimcilik yeryüzünde yeni bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle kesin bir tanımı halen yapılamamaktadır. Ancak sosyal girişimciliğin temelindeki mantık birçok araştırmacı tarafından kabul edilmiştir (Özdevecioğlu & Cingöz, 2009). Sosyal girişimciliğin temel amacı sosyal sorunlara yenilikçi ve sürdürülebilir fikirler üreterek bu sosyal sorunların çözülmesini sağlamaktır (Weerawardene & Mort, 2006; Shaw & Carter, 2007; Short vd., 2009). Bunu sağlarken ortaya koyulan bir organizasyon olarak sosyal girişimcilik; girişimciliğin her türünde olduğu gibi kar elde etmeyi de sağlamalıdır. Sağladığı bu kar ile oluşturulan organizasyonun sürekliliğini sağlamalı ve diğer sosyal sorunların çözülmesi için elinde bir finansal kaynak oluşturmalıdır (Nicholls, 2008).

Kavram olarak sosyal girişimcilik söylemini ilk kez olarak ortaya atan ASHOKA'nın kurucu Bill Drayton'dur. Ancak bundan öncesinde de toplumda sosyal girişimciler varlığını göstermiştir. Sosyal girişimler, tanımlanmadan önceki dönemlerde uygulama şekli olarak çok eskiden beri var olmaktadır.

Farklı disiplinler tarafından incelenmeye açık olan bu kavram her geçen gün önemini arttırmakta ve farklı fikirlerin oluşmasını sağlamaktadır. Bu nedenle sosyal girişimcilik kavramının, yapılan tanımları, daha iyi anlaşılabilmesi adına aşağıdaki tabloda derlenmiştir.

Tablo 2.1 Yazarların sosyal girişimcilik tanımları

Yazar (Yıl)	Tanım
Theobald (1987)	Sosyal girişimciler, bireysel veya kurum olarak yenilikçi fikirler ile risk alarak farklı bir değer ortaya çıkartan araçlardır.
Waddock ve Post (1991)	Sosyal girişimler, kamu gündeminde olan ve sosyal sorunların algılanmasında etkili rol oynayan sektör önde gelenleridir.
Dees (1998)	Sosyal girişimler, amaç olarak sadece kar elde etmek değil topluma faydalı yeni değerler yaratmak için de çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda sosyal girişimciler sürekli yeni fırsatları takip etmekte ve yenilikçi fikirler ile sürdürülebilir çözümler üretmektedir.

Thompson, Alvy ve Less (2000)	Sosyal girişimciler, sosyal sorunların çözülmesi için yeni fırsatların farkında olan ve bunların çözülmesi için girişim modeli kullanan liderlerdir.
Glancey ve McQuanlid (2000)	Sosyal girişimler, sosyal sorunlara yenilikçi ve sürdürülebilir fikirler üretmek ve az kullanılan kaynak fırsatlarını değerlendirerek fayda sağladıkları kitlenin ihtiyaçlarını karşılayarak amaçlarına ulaşırlar.
Fowler (2000)	Sosyal girişimcilik, sosyal fayda sağlayabilecek ve bunu sürdürülebilir duruma getirecek birey ve kurumlardır.
Frumkin (2002)	Sosyal girişimcilik, yenilikçi bir uygulama ile sürdürülebilir kaynak sağlayan girişim temelli yapılardır.
Mort vd. (2003)	Sosyal girişimcilik, farklı birçok odağı bünyesinde bulunduran hizmet alıcılar için sosyal değer yaratan bir yapıdır.
Alvord vd. (2004)	Sosyal girişimciler sosyal dönüşümü kolaylaştıran liderlerdir
Bornstein (2004)	Sosyal girişimler, sürekli fırsatları takip eden ve bunları toplumsal sorunların çözülmesi için organizasyon haline getiren yapılardır.
Tan vd. (2005)	Sosyal girişim, topluma yararlı olmak için girişimcilik metodunu kullanan tüzel kişilerdir.
Haugh (2005)	Sosyal girişimler sosyal işletme yapılarıdır.
Mair ve Marti (2006)	Sosyal girişimcilik, toplumsal sorunların giderilmesi ve ihtiyaçların karşılanması için birbirinden farklı kaynakları yenilikçi bir fikir ile kullanabilmekte ve fırsatları değerlendirmektedir.
Peredo ve McCLean (2006)	Sosyal girişimcilik, belirgin bir şekilde sosyal değer yaratmaktır.
Corchran (2007)	Sosyal sorunların çözülmesi için işletme ve girişimcilik uygulamalarının kullanılması sürecidir
Haugh (2007)	Sosyal girişimler çevresel, ekonomik ve sosyal amaçların aynı anda takip edilmesidir.
Brock (2008)	Sosyal girişimcilik, sosyal sorunlara yenilikçi ve sürdürülebilir bir şekilde zengin kaynaklı yaklaşımdır
Besler (2010)	Sosyal girişimcilik, var olan bütün sektörlerde sorunlara yenilikçi bir yaklaşımla çözüm üretmek onların fırsatlarını değerlendirmektir. Bunu yaparken sosyal girişimciler risk almalı ve kaynakları doğru şekilde kullanmalıdır.
Martin ve Thompson (2010)	Ekonomik ve sosyal kalkınma sağlayan, insanları bu amaç doğrultusunda bir araya getiren ticari girişimlerdir
Bach ve Janssen (2011)	Sosyal girişimcilik, sosyal ve ticari faaliyetlerin iki koldan ilerlediği bir yapıdır
Santos (2012)	Toplumda göz ardı edilen sorunlara sürdürülebilir çözümler üretme çalışmasıdır

Sosyal girişimcilik, kar elde etmeyi amaçlayan unsurlar ile sosyal faydayı önemseyen unsurların birleşmesiyle ortaya çıkar. Bu, toplumsal sorunların çözümüne odaklanarak sosyal fayda sağlayan ve yenilikçi, sürdürülebilir işletmelerin oluşturulmasıdır. (Kümbül Güler, 2010).

Sosyal girişimciliğin net bir tanımının günümüzde halen yapılmamış olması bu alandaki çalışmalarda belirsiz bir durum ortaya koymaktadır. Hayata geçirilen bir girişimin sosyal girişim kabul edilmesi için bazı niteliklere sahip olması gerekmektedir.

Bunlar:

- Sosyal bir misyona sahip olması
- Yenilikçi olması
- Kar sağlayıcı faaliyetinin olması

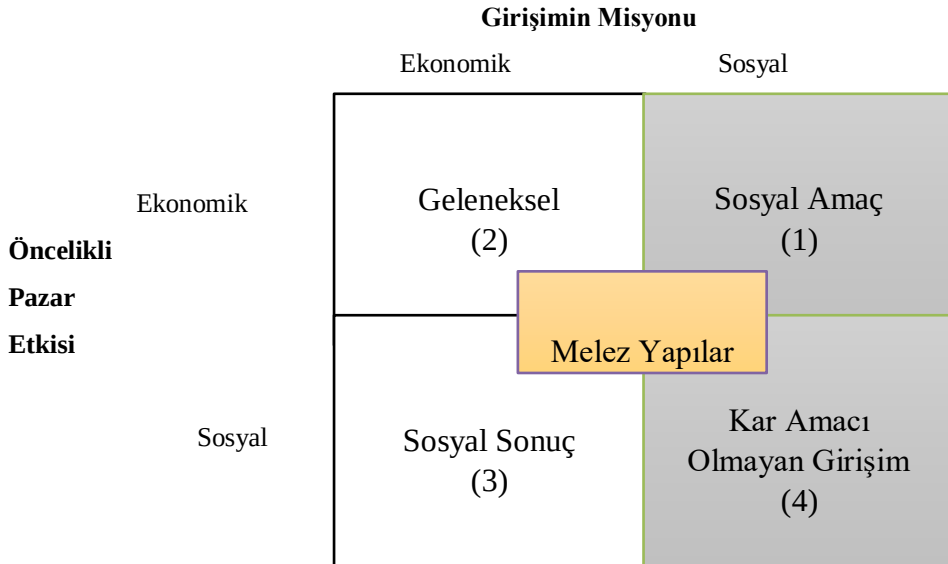
Araştırmacılar sosyal girişimin sosyal bir misyona sahip olması konusunda fikir birliğine varmışlardır. Bu nedenle kurulan bir sosyal girişimin toplumda var olan bir soruna değinmesi ve bu soruna çözüm önerisi sunarak ortaya çıkan sorunların azalmasını ya da tamamen ortadan kaldırılmasını sağlamalıdır. Girişimcilik bir kişinin kendisi için servet yaratması ve topluma yeni ve farklı bir değer sunarak kazanç sağlaması olarak ifade edilmektedir (Kao, 1993). Thompson ve John (2002) girişimciliğin bu tanımına dayanarak sosyal girişimciliği şu şekilde belirtmektedir:

- Oluşturdukları stratejiler ile iyi etki sağlamayı, bulundukları çevrenin kalkınması ve yararına faaliyetlerle oluşturulan kar amaçlı kuruluşlardır
- Temel amacı sosyal fayda sağlamak olan ancak işletme olarak adlandırılabilen yapılardır.
- Gönüllü sektördür

Tablo 2.2. Sosyal Girişimcilik Spektrumu

		Sadece Hayırseverlik		Sadece Ticari	
		İyi Niyet	Karşılıklı Güderler	Kendi Çıkarlarına	
A n a h t a r P a y d a ş l a r	Güdüler, Yöntemler ve Hedefler	Misyon Odaklı	Misyon ve Pazar Temelli	Pazar Temelli	
		Sosyal Değer	Sosyal ve Ekonomik Değer	Ekonomik Değer	
	Faydalanıcılar	Ödeme Yapamazlar	Sübvansiyonlu oranlar veya tam fiyat ödeyemeyenlerin karışımı	Pazar Fiyatları	
	Sermaye	Bağış ve İmtiyazlar	Pazardan daha düşük sermaye veya bağışlar ve pazar oranlı sermaye karışımı	Pazar Sermaye	Temelli
	İş Gücü	Gönüllüler	Pazar maaşlarından düşük ücretlendirme gönüllüler ile maaşlılarının karışımı	Pazar ödemeler	fiyatlı
	Tedarikçiler	Bağış benzeri faaliyetler	Özel indirimler veya tam ücretlendirmelerin karışımı	Pazar fiyatları	

Sosyal girişimciliğin kavram tartışması sürekli devam ederken Neck vd. (2009) bu tartışmanın gereksiz olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal girişimciliğin düzleminin daha iyi anlaşılabilmesi için Şekil 2.1’de gösterilen model oluşturmuştur.

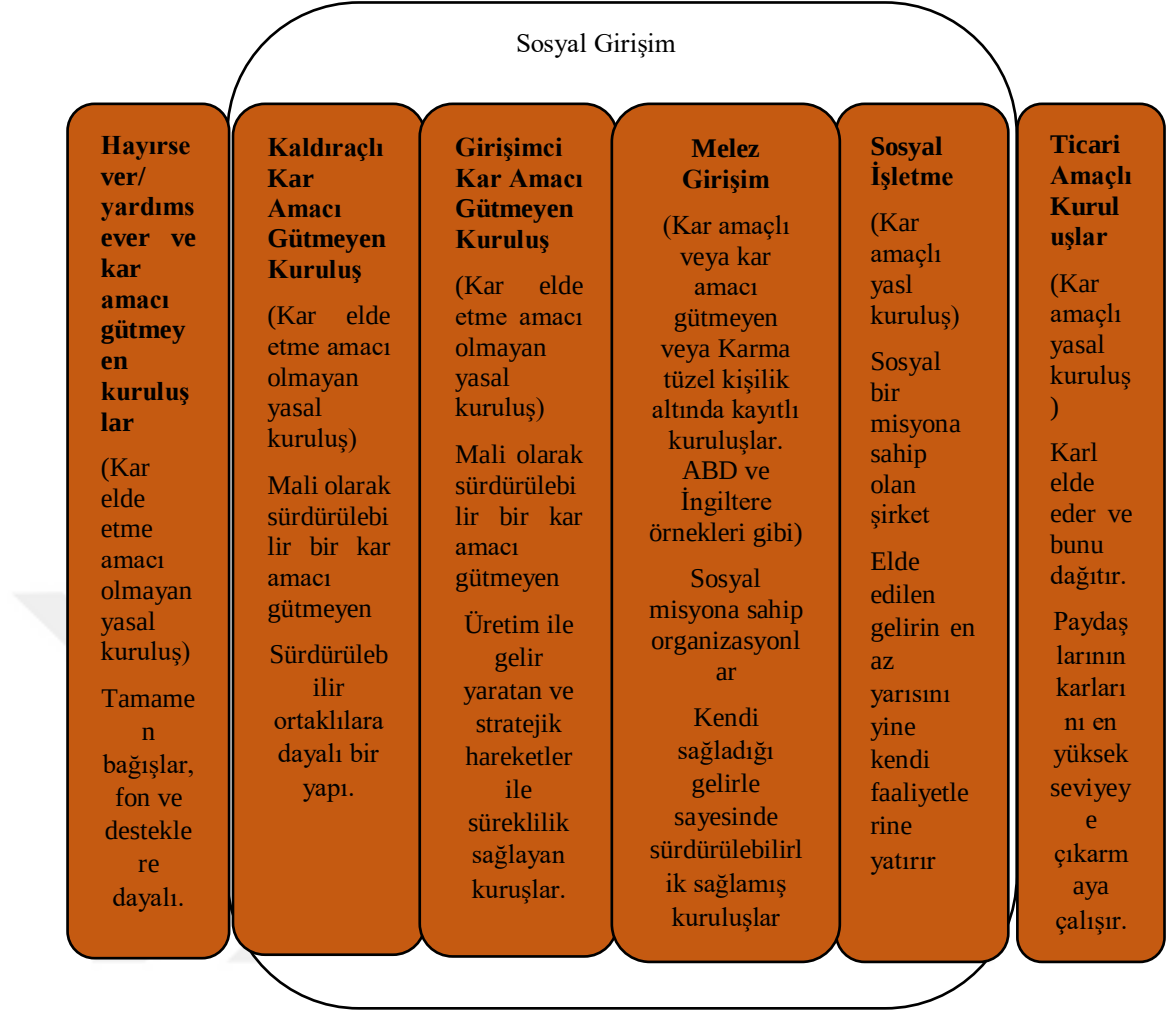

Şekil 2.1 Girişim Tipolojisi

Yukarıdaki şekil iki farklı açıdan incelenebilir: Misyon ve faaliyet sonuçları. Girişimlerin hayata geçirecekleri faaliyetler misyon çerçevesinde belirlenmektedir. Girişimlerin misyonu, müşteriye yaklaşımı ve pazardaki etkileşimi gibi konularda sizlere bilgi vermektir. Yukarıdaki şekilde girişimleri 4 farklı tip üzerinden belirtirken, hepsinin kesişme noktalarında melez yapılara yer vermiştir.

Şekilde farklı kutu içerisinde gösterilen modellerde bir numaralı kutuda gösterilen sosyal amaçlı girişimler bir sosyal soruna çözüm getirmek amacıyla kurulurlar ancak yine de kar elde etmek olguları vardır. Pazar içerisinde ekonomik faaliyetleri ile algılanırlar. İki numaralı kutuda bulunan geleneksel girişimlerin amaçları ekonomik temellidir ve ekonomik sonuç arayışında bulunurlar. Bu nedenle bu tip girişimler finansal olarak performanslarını değerlendirirler. Bu girişimler pazardaki fırsatları tespit ederek bu sayede daha fazla kar elde etmenin yollarını ararlar. Bu girişimlerin faaliyetlerinde sosyal bir amaç bulunmamaktadır. Üç numaralı kutuda bulunan sosyal sonuçlu girişimler ise geleneksel girişim modelleri ile çalışan ve bir sosyal amacı bulunmayan girişimlerdir. Bu girişimlerin işletme unsuru ile etkili bir şekilde çalışması belirtilmektedir. Ancak bu girişimler gerçekleştirdikleri faaliyetler ile sosyal sonuçların çıktısını ortaya koymaktadır. Bu girişimler en fazla kurumsal sosyal sorumluluk olarak bizlerin karşısına çıkmaktadır. Dört numaralı kutuda bulunan kar amacı olmayan girişimler, girişimcilik ilkeleri ile uyumlu gelir getirici faaliyetleri olan girişimlerdir. Bu girişimler ekonomik sürdürülebilirliği sağlamayı amaçladıkları ve bu sayede büyüme sağlayabildikleri için fon gibi farklı kaynakları da bulabilmektedir. Şekilde son olarak bütün özellikler ve hatta daha fazlasını bulundurabilen melez yapılar da belirtilmektedir.

Abdou vd. (2010) sosyal girişimleri yasal statüleri ve kaynakları açısından 4 başlıkta ifade etmektedir. Sosyal girişimleri şekil 2.2'deki gibi modelleyen Abdou vd. (2010) iki başında tamamen sosyal amaçlı olan ve tamamen ticaret amaçlı olan kuruluşları da eklemiştir. Şekilde bu iki uç içerisinde bulunan başlıklar sosyal girişimcilik kapsamında olmadığı için çerçeve içerisine alınmamıştır (Abdou vd., 2010).

Şekil 2.2 Yasal Yapılanmalarına ve Kaynaklarına Göre Sosyal Girişimler

Şekilde görülen kaldıraçlı kar amacı gütmeyen kuruluşlar geleneksel bağışlardan faydalanmayan kuruluşlardır. Bunun yerine güçlü ve sürdürülebilir ortaklıklar ile fon kaynakları bulunan yapılardır. Girişimci kar amacı gütmeyen kuruluşlar elde ettiği gelirin bir bölümünü veya hepsini pazar faaliyetleri ile kazanan gelir modeline sahip yapılardır. Bu sayede mali giderlerini karşılamakta ve sürekliliğini korumaktadır. Melez girişimler yeni bir yasal model ile düşük kar odaklı şirketler veya toplum faydasına çalışan şirket yapıları gibi ifade edilebilir.

Sosyal işletmeler yasal olarak kar elde etme amacıyla kurulan şirketler olarak görünmektedir. Ancak sosyal işletmelerin amacı bir sosyal sorunun çözülmesi için kurulan işletme ile gelir sağlamaktır. Bu nedenle sosyal amaçlı işletmeler olarak ifade edilmektedir. Sosyal işletmeler elde ettikleri karı yine sosyal amaç için kullanmalı ve dağıtmamalıdır. Ancak bu konu üzerine araştırmacılar uzlaşma sağlayamamaktadır. Abdou vd. (2010) göre sosyal işletmelerin elde ettikleri karın en az yarısını işletme bünyesine tekrar yatırmalıdır.

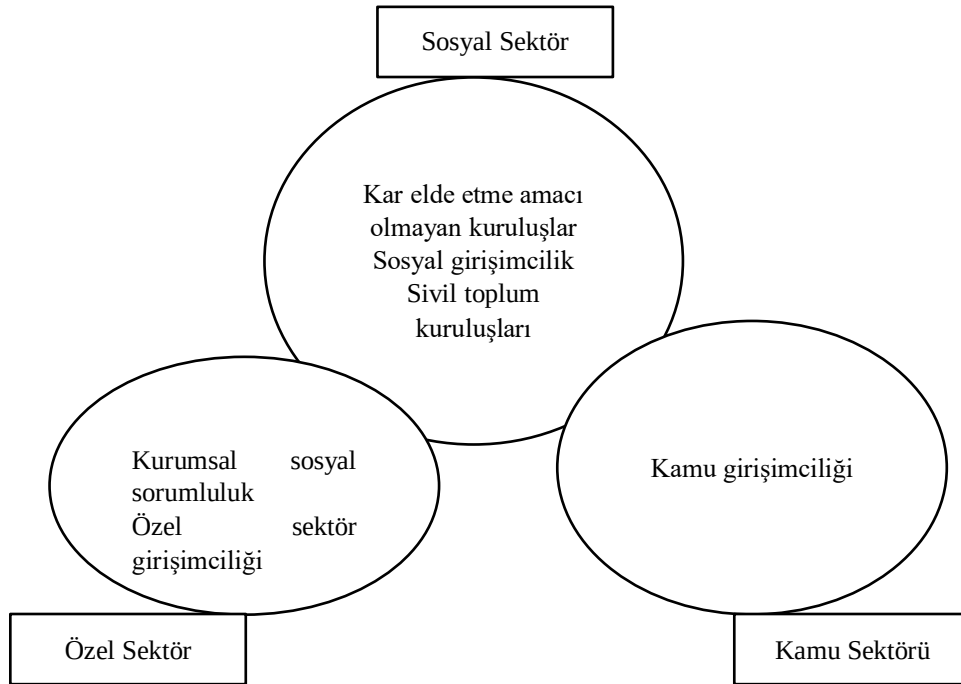
2.3. Sosyal Girişimciliğin Faaliyet Alanları

Sosyal girişimcilik farklı bir çok alanda faaliyet göstermektedir. Bu nedenle alanlarının; sektörlerle, yetki alanlarına, amaçlarına ve eylemlerine göre ayrı ayrı belirtilmektedir.

Sektörlere Göre Sosyal Girişimcilik

Sosyal girişimcik üzerine yapılan birçok araştırmaya göre bu alanda sektör ayrımında farklı görüşlerin olduğu belirtilmektedir (Kümbül Güler, 2008; Thompson, 2002; Sullivan Mort vd., 2003). Araştırmacıların bir kısmı kar amacı gütmeyen kuruluşların gerçekleştirdiği çalışma alanını sosyal girişimcilerin alanı olarak belirtirken (Prabhu, 1999; Doherty vd., 2006) bir kesim araştırmacı da sosyal girişimciliğin alanın daraltılması gerektiğini ifade etmektedir (Peredo & McLean, 2006).

Sosyal fayda için bir şeyler yapmak isteyen kar elde etme amacı olan girişimler, sosyal bir amaç için kurulan kar amacı gütmeyen işletmeler ve gönüllülerin bulunduğu bir çok farklı alanda genişlemektedir. Bu nedenle sektörler arasında net bir ayrım bulunmamaktadır. Şekil 2.3 sektörlerle genel bir bakış açısı ile bakılmasını sağlamaktadır.

Şekil 2.3 Girişimcilik Türlerinin Sektörlere Göre Konumlandırılması

Genel olarak belirtmek gerekirse sosyal sorunların çözülmesi için faaliyet gerçekleştiren ve topluma fayda sağlayan çalışmalar, kar elde etme amacı olan kuruluşlar veya kar elde etme amacı olmayan kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetler ile sosyal girişim temel amacına hizmet edilmektedir. Bu nedenle bu kuruluşlar da sosyal girişim olarak ifade edilebilir (Thompson, 2002).

Yetki Alanlarına Göre Sosyal Girişimcilik

Sosyal girişimcilik incelendiğinde üç farklı yetki alanı karşımıza çıkmaktadır. Bunlar; sosyal, ekonomik ve siyasi yetki alanlarıdır (Mair & Noboa. 2003). Bu yetkiler arasında iki yetki birbiri ile çatışmalı kavramlar olarak kendini belli etmektedir. Bu yetkilerden ekonomik olanına baktığımızda kişilerin çıkarları ve kendilerini zenginleştirmeleri gibi bir durumla kar dağıtımı söz konusu iken, sosyal etkide toplumda güven duygusunun yayılması ve karın dağıtılmamasını ifade etmektedir (Kümbül Güler, 2008:117). Ekonomik yetkinin siyasi yetki ile çeliştiği bölümler de bulunmaktadır. Ticari temelli olan yapılar ticari hedeflerinden uzaklaşarak kamusal bir hale gelmeye başladıklarında siyasi bir şekle bürünmektedirler. Ancak sosyal yetki ve siyasi yetki birbiri ile aynı amaçları kapsamaktadır. Her ikisi de toplumsal fayda sağlamayı amaçlamaktadır (Mair & Noboa. 2003). Aşağıda verilen tabloda yapıların yetkilerine göre etkileri gösterilmiştir. Tablo 2.3'e bakıldığında sosyal girişimciliğin bütün yetki alanlarında var olduğu ve etki ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 2.3 Yetki Düzeyleri Tablosu

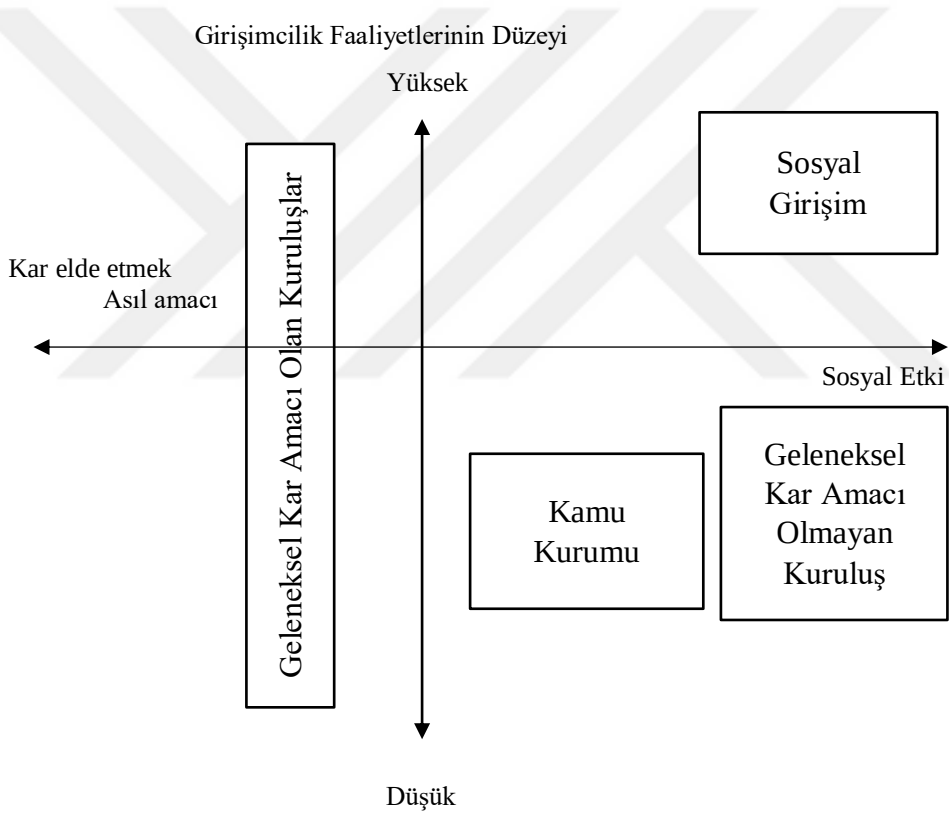
Yapılar	Ekonomik Yetki	Siyasi Yetki	Sosyal Yetki
Küçük Gönüllü Örgüt/Profesyonel Örgüt	1	1	3
Kâr Amacı Gütmeyen Örgüt	1	1	3
Sahibi Tarafından Yönetilen İşletme	3	1	1
Ticari Birlik	3	1	2
Sosyal Girişim	2	2	2

Geleneksel Örgütü	Kamu	1	3	3
Devlet Desteklenen İşletme	Tarafından	2	3	2
Profesyonel Yönetilen	Olarak Özel İşletme	3	3	1

(Etki Düzeyleri: 1 - Düşük, 2 - Orta, 3 –Yüksek)

Amaçlarına Göre Sosyal Girişimcilik

Huber (2004: 19; Kümbül Güler, 2008:118) amaçlarına göre sosyal girişimciliği Şekil 2.4’deki gibi belirtmiştir.

Şekil 2.4 İş amacı ve girişimcilik düzeylerinin sınıflandırılması

Sosyal girişimler Şekil 2.4 incelendiğinde sosyal etkiyi ve girişimciliği yüksek düzeyde kapsamaktadır. Bu da sosyal girişimlerin her iki amacı da içinde bulundurduğunu göstermektedir. Çünkü sosyal girişimler sosyal faydayı sürdürülebilir kılmak için gelir getirici faaliyetler oluşturması sayesinde gelişimlerini güçlü bir şekilde sağlayabilmektedir.

Amaçlarına göre sosyal girişimciliğin sınıflandırılmasını Peredo ve McLean (2006) tarafından da yapılmıştır. Yapılan çalışma Tablo 2.4’te gösterilmektedir.

Tablo 2.4 Sosyal Amaç ve Ticari Yapılanmalarına Göre Sosyal Girişim Örnekleri

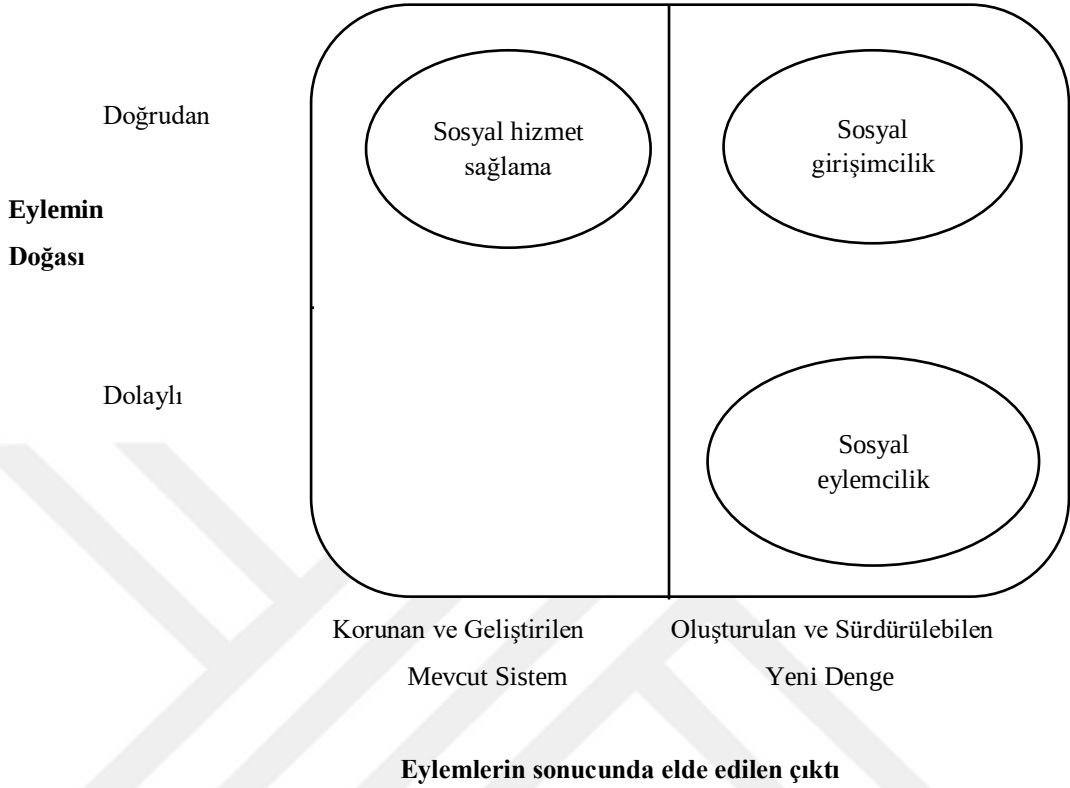
Sosyal Amaç Düzeyi	Ticari Yapılanma	Örnek
Amaçı tamamen sosyal olan kuruluş	Ticari alan çalışması yok	Sivil toplum kuruluşları
Amaçı tamamen sosyal olan kuruluş	Belirli düzeyde ticari çalışma, kar sosyal fayda veya kuruluş desteklenmesi için değerlendiriliyor	Grameen Bank Bangladeş Kırsal Gelişim Komitesi
Kuruluşun öncelikli amacı sosyal	Kazanılan karın belirli bir kısmı girişimci ve destekçiler ile paylaşılmakta	Missouri Evde Bakım Vakfı Ciudad Salud
Diğer amaçları arasında sosyal amaç belirgin	Kar elde etmek önemli	Ben & Jerry’s dondurmaları
Amaçları arasında sosyal amaç ikincil öneme sahip	Kar elde etmek asıl amaç	Sosyal pazarlama; büyük kuruluşlar tarafından sosyal amaçlar üstlenilir

Tablo 2.4 incelendiğinde yine aynı şekilde sosyal amaç için çalışan ve ticari faaliyetleri olmayan kuruluşlara örnek olarak sivil toplum kuruluşları olduğu görülmektedir. Tabloda aşağıya doğru inildiğinde örgütlerin ticari yapılanmaları değişmekte ve sosyal amaç ikinci plana atılmaktadır. Tabloda sosyal amaçları olan örgütlerin amaçları doğrultusunda kullanılmak üzere gerçekleştirdikleri ticari çalışmalar da dikkat çekmektedir. Burada sosyal girişimler, sosyal amacın desteklenmesi için ticari bir faaliyet olarak da gerçekleştirebilmektedir (Karabaş, 2020).

Eylemlerine Göre Sosyal Girişimcilik

Eylemlerine göre sosyal girişimcilik incelendiğinde ‘sosyal hizmet’, ‘sosyal eylemcilik’ ve ‘sosyal girişimcilik’ kavramları arasındaki karmaşa belirginleşmektedir. Bu durum ‘doğrudan-dolaylı etki’ ve ‘mevcut sistem- yeni denge oluşturma’ bileşenleri ile ayrıldığında sosyal hizmet çalışanlarının, mevcut sistem içerisinde projeleri hayata geçirerek doğrudan etkiye sahip oldukları görülebilmektedir. Sosyal eylemcilik toplumsal sorunların çözülmesinde kitle hareketi elde etse bile yeni denge oluşturulmasında ancak dolaylı olarak yer alabilmektedir.

Sosyal girişimcilik ise yeni denge oluşturulması, yani yeni bir sistemin hayata geçirilmesini sağlayıcı doğrudan etkiye sahiptir (Martin ve Osberg, 2007: 38).

Şekil 2.5 Sosyal Sorunlarla İlgilenme Durumları

2.4. Sosyal Girişimciliğin Önemi

Geçmişten günümüze, insanlar toplumda farkındalık yaratmak ve sorunları çözmek için mücadele etmişlerdir. Bu çabalar sırasında bazıları bilerek, bazıları ise bilmeden sosyal girişimcilik yapmışlardır. İnsanlar, dönemlerinde buldukları imkanlarla vakıflar aracılığıyla veya bireysel güçleriyle sosyal fayda sağlamışlardır. Bu çalışmalar doğrudan bir kavramla tanımlanmasa da sosyal girişimcilik örnekleri olarak değerlendirilebilir. Farkındalık düzeyi yüksek olan ve sosyal fayda sağlamak için çaba gösteren insanlar, etki odaklı faaliyetlerini kavram karmaşası olmaksızın gerçekleştirmişlerdir.

Günümüzde toplumsal sorunların çözülmesi ve sosyal değer yaratmak adına çok sayıda sosyal girişim kurulmaya başlamıştır. Bu sosyal girişimlerin toplumdaki yansımaları iyi olmuş ve etki düzeyleri her geçen gün artmıştır. Sosyal girişimler ve hayata geçirdikleri faaliyetler ile toplumda sağladıkları değerler şu şekilde sıralanmıştır (Kümbül Güler, 2010);

- Girişimcilik temelinde üretim ve ticaret yaparak kar elde etmek yerine toplumda var olan bir sorunu çözerek sosyal fayda elde etmeye yönelinmesi
- Ekonomik gereksinimler haricinde var olan psikolojik, sosyal, manevi ihtiyaçların da farkına vararak bu alanda faaliyetler gerçekleştirilmesi
- Toplumsal değişime öncü faaliyetler gerçekleştirerek sosyal kalkınmaya öncülük etmesi
- İnsanoğlunun geleceğinde yaşanabilir bir dünyaya sahip olması adına toplum içerisinde farkındalık duygusunu arttırmak için faaliyetler gerçekleştirmesi
- Toplumda var olan sorunların çözüme kavuşturulmaması sonucunda yeni sorunların ortaya çıkacağını düşünerek bu sorunların çözülmesi için sürekli faaliyetler gerçekleştirmesi
- Sektörleri tek tek ve tamamını dahil edebileceği ortaklıklar ile etkili faaliyetler hayata geçirmesi
- Bütün sektörleri toplumsal fayda amacıyla ortak bir noktada toplayabilmesi
- İnsanların bencillik duygusundan kurtularak, toplumsal farkındalığa kavuşması ve ortak hareket etme bilincini sağlaması
- Kamu ve özel sektörün hizmetlerinin ulaşamadığı yerleri tespit edip bu bölgelerde faaliyetler gerçekleştirmesi
- Sosyal değer yaratarak fayda sağlayıcı çalışmaları gerçekleştirirken sürekli yenilikçi bir bakış açısıyla konuya yaklaşması
- Bireysel kazancı geri plana bırakıp sosyal refah için çalışması
- Üçüncü sektör olarak ekonomik kalkınmaya etkisinin bulunması
- Kamunun hizmet yükünü azaltacak sosyal hizmetlerde bulunması
- Hayata geçirdiği faaliyetleri ile gönüllülük bilincinin artması ve toplumda gönüllülerin sayısının fazlalaşması
- Faaliyetlerinde belirli ön şartlar mevcut olmadığı için yer, zaman ve sayı fark etmeksizin hızlı ve etkin bir şekilde çalışmalarını sürdürebilmesi

- Sivil toplum kuruluşlarının sürekli gelir kaynaklarına sahip olması ve sürdürülebilir çalışmalar yapması için öncü olması
- Sosyal sorunlara sistemli çözüm önerileri sunarak örnekler oluşturması ve benzer sorunların çözülmesinde etkili olması
- Gelir sağlayıcı faaliyetleri ile dezavantajlı grupların istihdamında etkili bir rol oynaması ile bireylerin ve toplumların güçlenmesi için faaliyetler gerçekleştirmesi bakımından sosyal girişimcilik çok önemlidir.
- Özel sektörün toplumsal sorunların çözülmesi adına farkındalığın artması ve bu temelde kurdukları farklı organizasyonlar ile kar elde etmekten bağımsızlaşarak toplumsal fayda odaklı çalışmalar yapmasında etkili olmuştur (Kayalar & Arslan, 2009).

Sosyal girişimciliğin önemi ve faydası bu şekilde sıralanarak devam edebilir. Sosyal girişimlerin toplumda sağladıkları faydalar ile her geçen gün öneminin artması doğal bir süreçtir.

Sivil Toplum Faaliyetlerinin Artması

Bireyler, belirli bir amaç veya ilgi doğrultusunda daha etkili olabilmek için dayanışma ortamı oluştururlar. Bu dayanışma ile sivil toplum kuruluşları kurulur ve benzer düşünen insanlar bir araya gelerek faaliyetlerde bulunur. Sivil toplum kuruluşları, insanların ihtiyaçlarını belirleyip devlet veya diğer yerlerle iletişime geçerek aracılık yaparlar. Aynı zamanda halkın yanında yer alarak lobi çalışmaları da yapabilirler. (Özer, 2008).

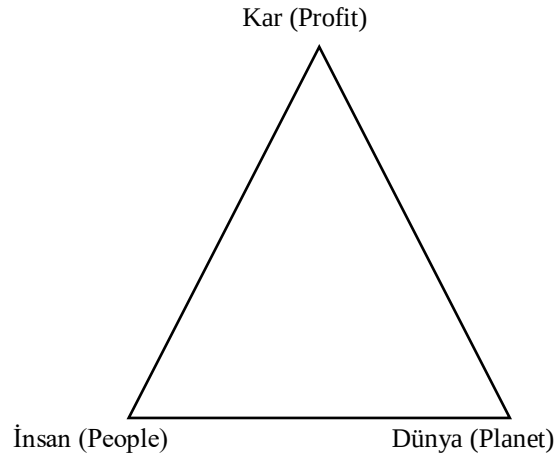
Bu kuruluşlar, olumsuz politik adımları engellemek veya daha olumlu adımların atılmasını sağlamak gibi birçok alanda etkili olabilirler. Genellikle vakıf, dernek, sendika, odalar, platformlar, birlikler, kooperatifler gibi yapılar şeklinde insan hakları, eğitim, sağlık gibi alanlarda faaliyet gösterirler(Özer, 2008). Bu gibi sivil toplum kuruluşlarının sayısı ve işlevlerini artması toplumsal refahın artmasında da etkili olmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının devlete ve topluma olan faydasının yanında sosyal girişimcilik açısından da birçok faydası bulunmaktadır. Kümbül Güler (2010) bu faydaları şu şekilde sıralamıştır:

- Sivil toplum alanında yeni fikirler ve yeni yöntemler bulunması

- Popüler olan sivil toplumun devletin ve özel sektörün sosyal sorunlar ile ilgilenen bu alana eğilmesini sağlaması
- Etkili kampanyalar ile vatandaşları girişimlere destek olmaya teşvik etmesi
- Gerçekleştirilen propagandalar ile tüketim toplumunu etkilemesi ve özel sektörü çalışma yapmak zorunda bırakması
- Başarılı ticari girişimlerin kendilerini ön plana çıkartabilecekleri bir fırsatın ortaya çıkmasına ön ayak olması
- Toplumsal konularda kendini girişimci olarak gören insanların kendilerine güvenmelerini ve cesaretlenmelerini sağlaması
- Toplumsal sorunların çözülmesinde dayanışmanın etkili olduğunu gösterebilmesi
- Global ölçekte oluşturulan iletişim ağları ile diğer ülkelerdeki örneklerin ülkemize gelmesine öncülük yapması
- Sosyal sermayenin artmasında etkili olması
- Sivil toplum kuruluşlarının girişimleri sosyal fayda sağlayabilecekleri noktasında ikna edebilmesi
- Girişimlerin stratejilerinin geniş bir alana yayılabileceğinin gösterilmesi
- Sosyal girişim temelinde yapılan çalışmalarda farklı birçok alanda çalışma imkânı bulunabileceğinin farkına varılmasını sağlaması
- Devlet ve özel sektörün hizmet alanın yetişemediği yerlerde varlık gösteren sivil toplum kuruluşları ile sivil toplumun bu alanda başarılı bir çalışma gerçekleştirebileceğinin gösterilmiş olması
- Rekabetin artmasına neden olmuş o nedenle çözüm ararken verimlilik esasının ve kaynakların doğru kullanılması gerekliliği esasının işlenmesine katkıda bulunması yönleriyle destek olmasıdır.

Özel Sektörde Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri

Ticari işletmeler, Sanayi Devrimi'nden sonra uzun bir süre toplumdan uzak kaldı. Bu durum, birçok araştırmacının ilgisini çekti ve toplum ihtiyaçlarına ve sorunlarına odaklanmış çalışmalar yapıldı. Araştırmalar, işletmelerin sosyal sorumluluk sahibi olmaları gerektiğini ve toplumsal sorunlara katkı sağlamaları gerektiğini gösterdi (Özarslan, 2006; Şeker, 2012). Bu farklı bakış açılarıyla, tüketiciler artık işletmeleri incelemeye ve toplumsal sorunlara katkı sağlamalarını göz önünde bulundurmaya başladılar. Bu algı, işletmelerin müşteri kaybetmemesi ve potansiyel müşterilere ulaşması için sosyal sorumluluk faaliyetlerine odaklanmalarını gerektirir (Şeker, 2012). İşletmeler, rekabet ortamında fark yaratmak için sosyal sorumluluk faaliyetlerine odaklanmalıdır. Bu, müşterilerin dikkatini çekmenin ve sadık bir müşteri tabanı oluşturmanın bir yoludur. Bu faaliyetler genellikle işletmelerin kendi alanlarında veya yerel topluluklarda sorunların çözümüne yöneliktir. Bu faaliyetlerin temel amacı, sürdürülebilir müşteri tabanı, sürdürülebilir bir dünya ve sürdürülebilir kar elde etmektir. Bu üç temel, PPP üçgeni olarak ifade edilir; İngilizce'deki people (insanlar), planet (gezegen) ve profit (kar) kelimelerinin baş harfleriyle adlandırılır (Cramer, 2003). Şekil 2.6 'da üçgen gösterilmektedir.

Şekil 2.6 İnsan, Dünya, Kar Üçgeni

İşletmeler, sosyal sorumluluk alanında yapacakları çalışmalarda öncelikle işletmeye katkı, faaliyetin niteliği ve uygulama şekli gibi konularda karar verirler. Bazı durumlarda işletmeler kendi sosyal sorumluluk faaliyetlerini hayata geçirirler, ancak bu nadir bir uygulamadır. Genellikle işletmeler, sivil toplum kuruluşları ile ortak çalışmalar yaparak bu faaliyetleri gerçekleştirirler.

İşletmelerin sivil toplum kuruluşları ile ortak gerçekleştirdiği çalışmalarda farklı uygulama örnekleri mevcuttur. Bu uygulama örnekleri şu şekildedir (Solmaz, 2005);

- Sponsorluk: İşletmeler sivil toplum kuruluşlarının yaptığı faaliyetlere sponsorluk yapmaktadır. Sponsorluk genellikle gerçekleştirilen faaliyetlere maddi olarak destek olma anlamına gelmektedir.

- Secondment: Batı ülkelerinde yaygınlaşmakta olan bu yöntem işletmelerin çalışma saatlerinin içerisinde belirledikleri sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katılımı şeklindedir. Katılım sırasında çalışanların mesaipleri işlemeye devam ettiğinden şirket ücretlerini ödemektedir. Bu sayede hem çalışanların da sosyal sorumluluk bilincinin oluşmasına etki etmekte hem de sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına destek vermektedir.

- Uzmanlık Desteği: İşletmelerin yeterlilik sahibi olan çalışanları veya üst düzey yöneticilerinin sivil toplum kuruluşlarına bilgi ve tecrübelerini aktarması ve onların gelişimine destek vermesi olarak belirtilebilir. Bu çalışma secondment kapsamında da ifade edilebilmektedir.

- Ürün Bağışı: İşletmeler ürettikleri ürünlerin bir kısmını ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması adına sivil toplum kuruluşlarına verirler.

- Kar Payı ve Diğer Kurumsal Birikim Aktarımları: İşletmeler elde ettikleri karın bir kısmını sivil toplum kuruluşlarına bağışlamasıdır. İşletmelerin yaptıkları bu bağışların ihtiyaç sahiplerine ulaşması sağlanmakta ve eşitsizliklerin kaldırılmasına yardımcı olunmaktadır.

- Bina ve Ekipman Yardımı: İşletmeler sivil toplum kuruluşlarının ihtiyaç duydukları bina ve ekipmanı karşılayabilmektedir.

İşletmelerin sağlamış oldukları bu destekler ile sivil toplum kuruluşları birçok başarılı faaliyete imza atmaktadır. İşletmelerin verdikleri destekler hem sivil toplum kuruluşlarının kapasitesini geliştirmesine hem de yaptıkları faaliyetlerle toplumda daha çok etki bırakmalarına fayda sağlamaktadır.

İşletmelerin sivil toplum kuruluşlarına verdikleri bu desteklerden farklı olarak sosyal girişimler için de farklı destek yöntemleri bulunmaktadır. Sosyal girişimlere verdikleri destekler ise şu şekildedir (Yılmaz, 2006);

- Toplumsal yardım: Yeniliklerin uygulanması, mekan yardımı, eğitim faaliyetlerinin desteklenmesi
- Dezavantajlı kesimlerin desteklenmesi: Ayrıştırıcı politikalardan kaçınarak dezavantajlı kişilerin istihdamının sağlanması
- Çalışan ilişkileri: Çalışanların söz hakkına sahip olması ve yönetimlere katılabilmesi, özlük haklarının güçlendirilmesi
- Çevre koruma: Atık kullanımına dikkat edilmesi ve çevreye zarar verecek uygulamalardan kaçınılması. Çevreye zarar vermeyecek yeni alternatiflerin kullanılması
- Ürün kalitesi: Üretilen ürünlerin kaliteli ve ucuz olmasının sağlanması, tüketici haklarına saygılı olunması ve dezavantajlı grupların korunması

Özel sektörün verdiği bu desteklerin süreç içerisinde zorla oluşmuş olmasına rağmen günümüzde kendilerine marka değeri oluşturmaları için çok sık kullandıkları bir yol haline gelmiştir. İşletmeler verdikleri destekler ile sosyal girişimlerin güçlenmesine fayda sağlarken kendilerine çok yönlü olan olumlu geri dönüşler de sağlamaktadır.

Hayırseverlik Anlayışındaki Değişimler

Geleneksel olarak hayırseverlik, insanların vicdanlarını rahatlatmak ve yardım etmek amacıyla yapılan faaliyetler olarak bilinir. Geçmişte, özellikle Osmanlı Devleti'nde hayırseverlik vakıflar aracılığıyla yaygındı. Bu vakıflar, devletle iş birliği içinde bölgede birçok başarılı proje gerçekleştirdi. Ancak, günümüzde hayırseverlik anlayışı değişiyor.

Hayırseverler, yardım etme isteklerini sürdürürken, etkili bir şekilde nasıl yardım edebileceklerini araştırıyorlar. Çünkü artık yardımın etkisi önemlidir ve bu etkiyi genişletecek sistemler geliştirilmelidir.

Hayırseverlik anlayışı ile sosyal girişimcilik arasında güçlü bir ilişki vardır. Hayırseverler, toplumsal sorunları çözmeye çalışan sosyal girişimlere yapılan yardımlarla etkili bir şekilde katkıda bulunurlar. Sosyal girişimler de hayırseverlerden aldıkları desteğin yardımıyla hızla büyümeye devam ederler.

2.5. Sosyal Girişimcilik Ölçekleri

Dünyadaki farkı ülkelerden başarılı sosyal girişim örnekleri bu alanda verilecektir.

Dünyadan Sosyal Girişim Örnekler

Dünya'daki bazı sosyal girişim örnekleri şunlardır:

Grameen Bank

Mikrokredi sisteminin mucidi olan Muhammed Yunus Bangladeş'in yoksulluktan kurtulması için küçük miktarlarda kredi verecek olan bir sistem ile Grameen Bank'ı kurmuştur. Grameen Bank yoksulluk içerisinde yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılamak ve para kazanabilecekleri bir duruma getirmek için uzun vadeli krediler sunmaktadır. Kurduğu sistem ile Grameen Bank dünyada birçok ülkede faaliyetlerine devam etmektedir. Muhammed Yunus yoksullukla mücadele için kurmuş olduğu bu sosyal girişim ile dünyadaki en iyi örneklerden birisi olmuş ve 2006 yılında Nobel Barış Ödülü almıştır (Denizalp, 2009).

Florence Nightingale: Modern Hemşirelik

Florence Nightingale hastanelerde sağlık çalışanlarının yanında çalışarak onlara yardım etmiştir. Bu sayede hastaların iyileşmesi için çalışmıştır. Modern hemşireliğin kurucusu olarak kabul edilen Florence Nightingale hemşirelik okulları açmış ve oralarda eğitimler vermiştir (Şeker, 2012).

ASHOKA

Dünya'da sosyal girişimciliğin yaygınlaşmasında en büyük adımlardan birini atan Bill Drayton Ashoka'yı kurmuştur. Bill Drayton Ashoka ile dünyada faaliyet göstermekte olan sosyal girişimlerin fon ve kaynaklara daha kolay ulaşabilir olmasını sağlamayı ve sosyal girişimlerin bilgi ve tecrübelerini birbirine aktarabilecekleri bir ağ oluşturmayı amaçlamıştır. Sosyal girişimciliği dünyada bilinir hale getiren ve güçlenmesine yardım eden bu ağ ile toplumsal sorunların çözülmesinde çalışan sosyal girişimlerin etki alanlarının daha fazla artması sağlanmıştır.

Formacio i Treball

1992 yılında İspanya'da kurulmuş olan vakıf dışlanmış bireylerin topluma kazandırılması ve güçlendirilmesi üzerine çalışmaktadır. Tekstil sektöründe de

bulanan vakıf elde ettiği kumaş atıkları ile üretim yapmakta ve bunları diğer ülkelere ihraç etmektedir. Yaptığı bu çalışma ile ülkedeki atık oranını azaltmaktadır. Bünyesinde 250 kadar çalışan bulunduran vakfın çalışanlarının yarısı sosyal dışlanmaya uğramış bireylerden oluşmaktadır. Vakıf bünyesinde verdiği eğitim ve kazandırdığı beceriler ile bireylerin güçlenmesini sağlayarak hayata geri kazandırmaktadır (Tüsev, 2014).

Türkiye’de Bazı Sosyal Girişim Örnekleri

Sogla

Türkiye’de 2009 yılında Dünya Bankası tarafından kalkınma için yaratıcı fikir olarak seçilmiştir. Sogla üniversitede öğrenim gören öğrenciler ve gençler arasında sosyal girişimciliğin yaygınlaştırılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca gerçekleştirdiği bu yaygınlaştırma ile gençlerde fikir oluşmasını sağlamaya ve bu fikirleri desteklemeye çabalamaktadır (Karabaş, 2020).

Köy Okulları Değişim Ağı (KODA)

Köy okullarında verilen eğitimde kaliteyi yükseltmek için eğitimciler, gönüllüler ve karar alıcılardan oluşmaktadır. Oluşturulan bu ağ ile başta çocuklar olmak üzere, köyde yaşayan halka kırsal kalkınma konusunda fayda sağlayıcı eğitim bilinci kazandırmayı amaçlamaktadır. Dışlanmış ve dezavantajlı durumda olan köy okullarındaki öğrenciler bu ağ ile bütüncül bir eğitim içerisinde kazanım elde etmektedirler. Ayrıca köy ve köy okulları konusunda tecrübe veya bilgi sahibi olmayan öğretmenler bu ağ sayesinde bilgi edinerek, yeni başladıkları okullara daha kolay uyum sağlamaktadırlar (ashokaturkiye.org, 2021).

E- Bursum

Eğitim hayatında fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi adına Mesut Keskin tarafından kurulmuş bir sosyal girişimdir. Türkiye’de öğrenim görmekte olan ve ekonomik yetersizliklerden dolayı eğitimlerine devam etmekte zorlanan öğrencilerin burs arayabilecekleri bir sistem olan E- Bursum burs verenler ile bursiyerleri bir araya getirmektedir. Adil ve güvenilir bir ortamda seçimlerin yapılmasını sağlamaktadır. Öğrencileri fazla zaman harcamaktan ve evrak kalabalığından kurtaran bu sistem şu an aynı zamanda öğrencilerin eğitimleri için ihtiyaçları olan materyallerin karşılanmasını sağlayacakları bir imkan da sağlamaktadır.

2.6. Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Hizmet İlişkisi

Sosyal hizmet, toplumsal sorunların ele alınmasında temel bir role sahiptir ve tarihsel olarak sosyal sorunların çözümüne yönelik girişimci faaliyetlere katılımı içermiştir. Bu katılım, sosyal hizmet eğitim programlarında da yer bulmuş ve bu tarihî perspektif, sosyal hizmet uzmanlarının girişimsel faaliyetlere olan ilgilerini kökten şekillendirmiştir (Savaya, Packer, Stange ve Namir, 2008).

Özellikle 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında, ABD'de yaşanan ekonomik kriz, hayırseverlik örgütlerinin ve gönüllü sosyal refah kurumlarının yükselmesine yol açmıştır. Bu dönemde, hızlı sanayileşme, kentleşme ve göçlerle birlikte sosyal sorunlar artmıştır. Bu sorunların üstesinden gelmek amacıyla toplum örgütlenmeleri, yerleşim evleri (settlement house) ve komşuluk merkezleri (neighbourhood center) gibi kuruluşlar ortaya çıkmıştır (Berzin, 2012). Öncü sosyal hizmet uzmanları, bu kuruluşları kurarak sosyal, ekonomik ve çevresel adaleti teşvik etmişlerdir. Özellikle Jane Addams ve Mary Richmond gibi isimler, sosyal hizmeti somutlaştırmış ve toplumsal değişim için inovasyon, yaratıcılık ve deneme-yanılma süreçlerini kullanarak sosyal sorunları ele almışlardır. Sosyal hizmet uzmanları, günümüzde de benzer bir misyonla çalışmaktadır. Ekonomik krizler ve liberal politikaların etkisiyle, sosyal hizmetlere olan kamu ve özel sektör desteği azalmıştır. Bu nedenle, sosyal hizmet uzmanlarının yeni çözüm stratejileri geliştirmesi gerekmektedir (Berzin, 2012). Sosyal girişimcilik ise sosyal sorunlara yönelik sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin uygulanması olarak tanımlanmaktadır (Germak ve Singh, 2010). Sosyal girişimciler, toplumsal değerlere ve ahlaki nedenlere dayalı olarak yönlendirilen bireylerdir (Mair ve Noboa 2003; Stephan ve Drencheva 2017). Bu açıdan, sosyal hizmet uzmanlarının misyonu ile sosyal girişimcilerin motivasyonları arasında önemli benzerlikler bulunmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları, bireylerin yanı sıra topluluklar ve sistemler üzerinde de çalışır. Son yıllarda, sosyal hizmetin makro uygulamaları içinde sosyal inovasyon ve sosyal girişimcilik önemli bir yer edinmiştir (Germak ve Singh, 2010). Sosyal girişimciliğin, sosyal sorunların çözümüne katkı sağlayabileceği düşünülmektedir (NASW, 1999). Sosyal girişimcilik uygulamaları etik sorunlar da doğurabilir. Özellikle sosyal girişimcilik sürecinde, maddi kaynakların etkisiyle etik ikilemler ortaya çıkabilir. Bu ikilemler, sosyal hizmet uzmanlarının hem müracaatçılara hem de dış paydaşlara karşı sorumluluklarını dengelemelerini gerektirebilir (Germak ve Singh, 2010). Sosyal hizmet uzmanlarının

öncelikli sorumluluğu müracaatçıların iyiliğine odaklanmaktadır. Ancak sosyal girişimcilik uygulamalarında, bu sorumluluğa ek olarak fon kaynakları, devlet düzenleme kurumları ve medya gibi çeşitli paydaşlar da dikkate alınmalıdır (Germak ve Singh, 2010). Bu nedenle, sosyal girişimcilikle uğraşan sosyal hizmet uzmanlarının, etik ilkeleri gözetmeleri ve bu tür ikilemleri ele almak için uygun mekanizmalar oluşturmaları önemlidir.

Sonuç olarak, sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik, toplumsal sorunların ele alınması ve toplumsal iyileşme için kritik roller üstlenen iki alan olarak öne çıkmaktadır. Tarihsel olarak, sosyal hizmet uzmanları toplumsal sorunların çözümüne girişimci yaklaşımlarla katkı sağlamışlar ve toplumun refahını artırmak için çaba sarf etmişlerdir. Özellikle 19. yüzyılın sonlarından itibaren, ekonomik zorluklar ve toplumsal değişim, sosyal hizmetin ve gönüllü kuruluşların yükselmesine yol açmıştır. Sosyal girişimcilik ise, sosyal sorunlara sürdürülebilir ve yenilikçi yaklaşımlarla müdahale etmeyi amaçlayan bir harekettir. Sosyal girişimciler, toplumsal değişim ve toplumsal fayda yaratma hedefleri doğrultusunda çalışırlar. Bu iki alan arasında önemli benzerlikler bulunmakta olup, her ikisi de toplumun refahını artırmaya odaklanmıştır. Ancak, bu yaklaşımların uygulanmasında etik sorunlar ortaya çıkabilir. Maddi kaynakların etkisiyle ortaya çıkan etik ikilemler, sosyal hizmet uzmanları ve sosyal girişimciler için dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur. Her iki alan da, müracaatçıların iyiliği kadar diğer paydaşların da çıkarlarını göz önünde bulundurmalıdır.

Sonuç olarak, sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik, toplumsal sorunların ele alınması ve toplumsal değişim için güçlü araçlar sunmaktadır. İkisi arasındaki işbirliği ve etkileşim, toplumun karşılaştığı karmaşık sorunlara daha etkili ve sürdürülebilir çözümler bulma yolunda önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bu iki alanın birbirini beslemesi ve güçlendirmesi, gelecekteki toplumsal sorunlara daha iyi cevaplar bulmamıza yardımcı olacaktır.

2.7. Sosyal Girişimcilerin ve Sosyal Çalışmacıların Sahip Oldukları Ortak Roller ve Değerler

Sosyal girişimci, toplumsal ihtiyaçları göz önünde bulundurarak kâr amacı gütmeksizin yaratıcı yaklaşımlar ve fikirlerle yeni yapılar ve süreçler oluşturur ve hayata geçirir. Ayrıca toplumda yaşanan eksiklikleri tespit eder ve bu eksikliklerin

nedenlerini çözümlmeye çalışır. Sorunları temelden çözebilmek için projeler üretir veya yeni yöntemler dener (Özdevecioğlu ve Çingöz, 2009). Bir sosyal girişimci için bazı önemli nitelikler vardır. Bu niteliklerin başında toplumsal problemlerin farkına varma ve sorumluluk alma yeteneği gelir. Ayrıca bir sosyal girişimci, doğuştan bir aktivist olmalıdır, mücadeleci ve kararlı bir karaktere sahip olmalıdır. Başarılı olma arzusu kadar sorumluluk sahibi olma konusu da sosyal girişimcinin özellikleri arasında yer alır. Ayrıca, fırsatları görebilme yeteneği ve yaratıcı düşünme becerisi de önemlidir. Tüm bunların yanı sıra, bir sosyal girişimci ihtiyaçlara ve çözümlere odaklanmalı, risk alabilen, ekip çalışmasına yatkın, araştırmacı bir yaklaşım sergileyebilen, güven veren, kendi eksikliklerini ve sınırlarını bilen, başkalarını etkileyebilen yeteneklere sahip olmalıdır (Denizalp, 2007).

Sosyal çalışmacılar ise; ailelerle, bireylerle, gruplarla ve topluluklarla çalışarak onların sorunlarla baş etme yeteneklerini artırmayı, sosyal işlevselliği iyileştirmeyi ve korumayı amaçlayan, sosyal değişime destek sağlayan, toplumsal gelişmeye katkıda bulunan, insan hakları ve insan onurunu gözeterek yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen, insanlarla kaynakları bir araya getiren, ihtiyaçlarına yaratıcı çözümler sunmayı amaçlayan nitelikli meslek elemanlarıdır (Cılga, 2004). Sosyal çalışmacılarda bulunması gereken bazı ortak özellikler vardır. Bu özelliklerin ilki toplumsal sorunlara duyarlı olmaktır. Ayrıca toplumda mevcut sorunları ve ihtiyaçları anlamak ve bu doğrultuda sorunlara çözümler üretmek, sosyal çalışmacının nitelikleri arasında yer alır. Bir sosyal çalışmacı, etkili bir şekilde insanlarla iletişim kurabilme yeteneğine sahip olmalı, iyi bir dinleyici ve iletişimci olmalıdır. Empati yeteneği gelişmiş olmalı, insan ilişkileri, davranışları ve gelişimi hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Ayrıca, sosyal çalışmacılar hızlı ve doğru kararlar alabilme, toplumsal değer ve normlara uygun hareket etme, planlama ve organizasyon yeteneklerine sahip olma, yardımsever, anlayışlı ve hoşgörülü olma, kriz durumlarında etkili bir şekilde çalışabilme gibi özelliklere sahip olmalıdır (Koç, 2015).

Hem sosyal girişimciler hem de sosyal hizmet meslek elemanları, bireyler, gruplar, aileler ve topluluklarla çalışırken bazı rolleri ve işlevleri yerine getirirler. Bu rollerden bazıları her iki meslek alanında da ortaktır. Örneğin, "bağlantı kuruculuk (aracı) rolü," bireylerle kaynakların durumunu değerlendirmek ve bu kaynaklara erişimi kolaylaştırmak anlamına gelir (Duyan, 2014). Bir diğer rol, "savunuculuk rolü"dür. Bu rol, sosyal hizmet disiplininin gelir ve sosyal girişimciliğin doğasında

toplum içinde yardım gereksinimi duyanlara destek sağlama rolünü ifade eder. Bazı insanlar, gerekli hizmetleri alamadıklarında mağdur olabilirler. Bu noktada sosyal girişimciler ve sosyal çalışmacılar, bu mağduriyetin giderilmesine yardımcı olmak için vaka savunuculuğu, sınıf savunuculuğu veya toplum savunuculuğu yaparlar (Zastrow, 2014). Sosyal girişimciler ve sosyal hizmet meslek elemanları, bireylerin veya grupların ihtiyaçlarını belirlemek, sorunları tanımlamak veya açıkça ifade edebilmeleri için çeşitli stratejiler geliştirir ve uygularlar. Bu, bireylerin ve grupların kendi sorunlarıyla daha etkili bir şekilde başa çıkmalarına yardımcı olur (Sheafor and Horejsi, 2015). Diğer bir ortak rol, "yönetici rolü"dür. Bu rol, program geliştirme ve iç veya dış kurum yönetimi gibi yönetimle ilgilidir (Duyan, 2014). "Sosyal değişme ajanı rolü" ise sosyal problemleri ve politikaları analiz etmeyi içerir. Bu, toplumun ilgisini harekete geçirme ve sosyal kaynakları artırma amaçlar (Duyan, 2014). Bir başka ortak rol, "aktivist rolü"dür. Bu rol, sosyal girişimciler ve sosyal çalışmacıların toplumdaki adaletsizliklerle ve eşitsizliklerle ilgilenmelerini içerir. Bu konularda stratejiler geliştirerek toplumu değiştirme amacını taşır (Zastrow, 2014). Diğer bir ortak rol, "güçlendirme rolü"dür. Sosyal girişimciler ve sosyal hizmet meslek elemanları, bireylerin yaşam koşullarını destekleme ve düzenleme sürecinde, bireylerin sorumluluklarını almalarına, seçim yapmalarına ve kendi ayakları üzerinde durmalarına yardımcı olur. Bu, kapasitelerini artırma rolünü içerir (Erbay, 2018). Ortak rollerden bir diğeri, "eğitim rolü"dür. Bu rol, toplumdaki sosyal sorunlar hakkında farkındalık yaratma ve kamuoyu oluşturma amacını taşır (Duyan, 2014). Örneğin, kadın yoksulluğu gibi önemli bir soruna yönelik olarak uygulanan bir sosyal girişim, kadınların yoksulluğunu azaltmayı ve iş hayatına katılımlarını teşvik etmeyi hedefler. ÇÖP(M)ADAM adını taşıyan bu sosyal girişim, kadınların atıklardan farklı ve yaratıcı çantalar tasarlamalarına olanak tanır. Elde edilen gelirler, hem kadın girişimcileri destekler hem de çevreyi korur (Özeren ve Saatçioğlu, 2016; ÇÖPMADAM, 2020). Bu örnekte, kadınların girişime dahil edilmesi, sosyal çalışmacının bağlantı kuruculuk rolünü, iş hayatına katılımlarının ve gelir elde etmelerini sağlama rolünü, çevreyi koruma rolünü ve savunuculuk rollerini içeren bir sosyal girişim bünyesinde ortaya çıkar (Apaydın ve Altun, 2021).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma yöntemi, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreçleri ve veri analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma nicel araştırma modeline dayalı ilişkisel tarama yöntemi ile yapılmıştır. Bilindiği gibi ilişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımına denir. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 2011).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki çeşitli kurum ve kuruluşlarda sosyal hizmet alanında çalışan sosyal hizmet uzmanları oluşturmaktadır. Evrenin büyüklüğüne ilişkin net bir sayıya ulaşmak mümkün olmamakla birlikte evrenin geniş olması hem maddi olanaklar hem de zaman açısından ulaşılabirliği kısıtlamaktadır. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarının yer aldığı sosyal platformlardan ve özellikle Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'ne kayıtlı üyelere belirli bir zaman diliminde duyuru yapılarak araştırmaya katılmaya istekli olduklarını belirten üyeler arasından kolayda örnekleme ve online örnekleme yöntemi ile 165 sosyal hizmet uzmanı araştırmaya katılmıştır.

Araştırmada kolayda örnekleme ve online örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örneklem yönteminde evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansı eşittir. Dolayısıyla hesaplamalarda da her elemana verilecek ağırlık aynıdır (Arıkan, 2004:141).Evrenin büyüklüğü hakkında bir bilgi edinilemediği için araştırmaya katılan veri kaynakları çalışma evreni olarak değerlendirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

- Demografik Bilgi Formu

Demografik bilgi formu, katılımcı bireylerin genel bilgilerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Form, katılımcıların cinsiyeti, yaşı, mezun olduğu üniversite, eğitim seviyesi, çalıştığı kurum, çalıştığı sektörü, çalışma süresi, mesleğe olan sevgisi, girişimciliği nasıl tanımladıkları ve sosyal girişimcilik bilgi düzeylerinin artırılması için ne yapılabileceği gibi konularda bilgi sağlamayı amaçlamaktadır.

- Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeği:

Bu ölçek Hockerts (2015) tarafından geliştirilmiş olup 5’li likert tipte 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Empati, Toplumsal Ahlaki Yükümlülük, Sosyal Girişimcilik Öz Yeterlilik Algısı ve Algılanan Sosyal Destek olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının güvenirlik değerleri sırasıyla 0.86, 0.82, 0.82 ve 0.79 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Akar (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, orijinal ölçekle aynı faktör yapısına sahiptir, ancak geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda ölçeğin Türkçe versiyonunun nihai olarak 17 maddeden oluştuğu saptanmıştır. Veri toplama araçları ekte belirtilmektedir.

Hockerts (2015) tarafından geliştirilen “Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeği”nin Türkçe uyarlaması, 17 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları şunlardır: empati (1., 2., 3., 4., 5. maddeler), toplumsal ahlaki yükümlülük (6., 7., 8., ve 9. maddeler), sosyal girişimcilik öz yeterliği (10., 11., 12. ve 13. maddeler) ve algılanan sosyal destek (14., 15., 16. ve 17. maddeler). Ölçek, 1’den 5’e kadar (1= Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) Likert tipi puanlama ile değerlendirilmektedir. Alt boyutların yanı sıra, ölçeğin genel puanı da hesaplanabilir. Bu ölçek ile katılımcıların sosyal girişimcilik niyetleri, eğilimleri ve özellikleri incelenebilir. Özellikle sosyal girişimcilik eğitimi veren kurumlarda, katılımcıların mevcut durumunu belirlemede yetkililere yardımcı olabilir.

Tablo 3.1 Ölçeklerin Güvenirlik Analiz Sonuçları

Ölçek Adı	Ölçek Kısa Adı	Soru Sayısı	Cronbach Alfa
Empati	EMPÖ	5	0,677
Toplumsal Ahlaki Yükümlülük	TAYÖ	4	0,857
Sosyal Girişimcilik Özyeterliliği	SGYÖ	4	0,836
Algılanan Sosyal Destek	ASDÖ	4	0,765
Sosyal Girişimcilik Öncülleri	SGÖÖ	17	0,842

Tablo 3.1’de yapılan ölçekle elde edilen puanlar sonrasında yapılan güvenirlik analizi sonuçlarına göre yapılan araştırma güvenilir olarak belirtilmektedir.

3.4. Veri Toplama Süreçleri

Araştırmanın verileri, sosyal hizmet uzmanlarının bulunduğu farklı sosyal platformlar olan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği sosyal medya hesaplarından, çeşitli whatsapp iletişim gruplarından Google Formlar aracılığıyla 20.08.2022 - 30.12.2022 tarihleri arasında toplanmıştır

Veri toplama araçlarına ilişkin Etik izin Ek4'te de belirtildiği üzere “Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beceri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 2022-601 Sayılı Etik Kurul İzni alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına yönelik gerekli analizler SPSS programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amaçları çerçevesinde yapılan analizler sayı, yüzdelik dağılımı ile değişkenler arasında ilişkiyi ortaya koyan t testi ve varyans analizleridir.

4. BULGULAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda üniversitelerin sosyal hizmet bölümlerinden mezunlarının sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerini ölçmek için demografik bilgi formu ve sosyal girişimcilik öncülleri ölçeği kullanılmıştır. Bu bölümde elde edilen verilerin analizleri sonucunda ulaşılan bulgular açıklanmaktadır.

4.1. Tanıtıcı Bulgular

Tablo 4.1 Sosyo - Demografik Özellikler

Cinsiyet	Sayı	Yüzde		
Kadın	111	67.3		
Erkek	54	32.7		
TOPLAM	165	100		
Yaş Ortalaması	En Küçük Yaş	En Büyük Yaş	$\bar{X}$	SS
	22	58	30,89	9.14
Mezun olduğu üniversite	Sayı	Yüzde		
Adnan Menderes Üniversitesi	6	3,6		
Ankara Üniversitesi	5	3,0		
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	,6		
Atatürk Üniversitesi	9	5,5		
Başkent Üniversitesi	2	1,2		
Bingöl Üniversitesi	2	1,2		
Bitlis Eren Üniversitesi	1	,6		
Cumhuriyet Üniversitesi	4	2,4		
Düzce Üniversitesi	3	1,8		
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	3	1,8		
Gazi Ünivertesi	1	,6		
Gümüşhane Üniversitesi	2	1,2		
Hacattepe Üniversitesi	45	27,3		
İstanbul Arel Üniversitesi	1	,6		
İstanbul Cerrahpaşa Üniversitsi	1	,6		

İstanbul Gelişim Üniversitesi	2	1,2
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	4	2,4
İstanbul Üniversitesi	2	1,2
Karabük Üniversitesi	2	1,2
Kocaeli Üniversitesi	4	2,4
KTO Karatay Üniversitesi	1	,6
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	5	3,0
Necmettin Erbakan Üniversitesi	3	1,8
Nişantaşı Üniversitesi	1	,6
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	34	20,6
Recep Tayyip Erdoğan	1	,6
Sağlık Bilimleri Üniversitesi	4	2,4
Sakarya Üniversitesi	3	1,8
Selçuk Üniversitesi	4	2,4
Süleyman Demirel Üniversitesi	2	1,2
Turgut Özal Üniversitesi	1	,6
Uşak Üniversitesi	1	,6
Yalova Üniversitesi	5	3,0
TOPLAM	165	100
Mezuniyet süresi	Sayı	Yüzde
1-5 yıl	75	45,5
6-10 yıl	51	30,9
11-15 yıl	11	6,7
16-20 yıl	8	4,8
20 yıl ve üzeri	20	12,1
TOPLAM	165	100
Lisansüstü eğitim alma durumu	Sayı	Yüzde
Evet	59	35,8
Hayır	106	64,2
TOPLAM	165	100
Hangi alanda eğitim aldığı (sadece evet diyenlerin toplamı verilecek)	Sayı	Yüzde

Adli Bilimler	1	1,7
Çocuk	2	3,4
Evlilik ve Aile Danışmanlığı	3	5,1
Göç	4	6,8
Güvenlik Birimleri	1	1,7
İş Sağlığı ve Güvenliği	1	1,7
Kadın Çalışmaları	9	15,3
Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi	1	1,7
Madde Bağımlılığı	1	1,7
Sosyal Hizmet	29	49,2
Sosyoloji	1	1,7
Yaşlılık	1	1,7
Yönetim ve Organizasyon	3	5,1
Yok	2	3,4
TOPLAM	59	100
Sosyal çalışmacı olarak çalıştığı sektör	Sayı	Yüzde
Kamu	105	63,6
Özel Sektör	18	10,9
Sivil Toplum	20	12,1
Şuanda Aktif Çalışmıyorum	22	13,3
TOPLAM	165	100
Sosyal çalışmacı olarak çalıştığı alan	Sayı	Yüzde
Kadın	10	6,1
Aile	13	7,9
Çocuk	33	20,0
Engelli	19	11,5
Yaşlılık	12	7,3
Yoksulluk	7	4,2
İnsan Hakları	10	6,1
Mülteci	16	9,7
Sağlık	22	13,3
Gençlik	4	2,4

Bağımlılık	5	3,0
Yanıtsız	14	8,5
TOPLAM	165	100
Mesleğini severek yapma durumu	Sayı	Yüzde
Evet	150	90.9
Hayır	15	9.1
TOPLAM	165	100

Katılımcıların demografik özelliklerini içermekte olan Tablo 4.1 incelendiğinde katılımcıların %67.3'ü kadın %32.7'si erkeklerden oluşmaktadır. Aynı tabloda katılımcıların yaşlarına dair elde edilen verilere göre katılımcılar içerisinde ne küçük yaş 22, en büyük yaş 58 olarak görülmektedir. Katılımcıların yaşları ortalaması ise 30,89'dur. Araştırmaya katılan katılımcıların mezun oldukları üniversitelere bakıldığında 33 farklı üniversiteden mezun sosyal çalışmacının araştırmaya katıldığı, araştırmaya %27.3'le en fazla katılım gösteren Hacettepe Üniversitesi mezunlarıdır. Bunu %20.6 ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi mezunları takip etmektedir. Yine Tablo 4.1'e göre katılımcıların mezuniyet sürelerine bakıldığında katılımcıların büyük bir bölümünün (%45.5'i) 1-5 Yıl içerisinde mezun olduğu, onun ardından takip eden ise %30.9 ile 5-10 yıl içerisinde mezun katılımcı sayısıdır.

Tablo 4.1'e göre katılımcıların %35.8'inin lisansüstü eğitimine katıldığı ve bu lisansüstü eğitim alan katılımcıların %49.2'si sosyal hizmet alanında lisansüstü eğitime devam ettiği anlaşılmaktadır. Diğer alanlar ise yine sosyal hizmetin çalışma alanlarını kapsamaktadır.

Tablo 4.1'de bulunan katılımcıların sosyal çalışmacı olarak çalıştıkları sektörler incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların %63.6'sının Kamu sektöründe yer aldıkları anlaşılmaktadır. En az oranda sahip olan ise %10.9 ile özel sektördür.

Sosyal çalışmacıların çalışma alanlarına dair olan tablo 4.1'de ilgili bölümü incelediğimizde 12 farklı alanda çalışıldığı ama %20 ile en çok çocuk alanında çalışan katılımcı olduğu, katılımcılar içerisinde ise %2.4'le en az oranda gençlik alanında çalışıldığı fark edilmektedir.

Araştırmaya katılan katılımcılardan alınan bilgilere göre hazırlanan Tablo 4.1'de katılımcıların %9.1'inin mesleğini severek yapmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.2 Girişimcilik Tanımları

Tanımlar	Sayı	Yüzde
Belirsizlik	8	5,25
Cesaret etmek	32	19,39
Çözüm üretmek	12	7,27
Fırsatları yakalamak	20	12,12
Sosyal açıdan atılganlık	3	1,82
Ticaret yapmak	31	18,79
Yenilikçilik	59	35,36
TOPLAM	165	100

Tablo 4.2’ye bakıldığında araştırmaya katılan sosyal çalışmacıların %35.36 gibi yüksek bölümü girişimciliği yenilikçilik olarak tanımlamaktadır. Bunu %19.39 ile cesaret etmek takip etmektedir. Ayrıca katılımcılar girişimciliği ticaret yapmak, fırsatları yakalamak ve çözüm üretmek şeklinde de tanımlamaktadır.

Tablo 4.3 Sosyal Girişimcilikle ilgili Bilgi ve Beceriye Artırma Yolları

Artırmaya yönelik yollar	Sayı	Yüzde
Araştırma ve analiz yapmayı öğrenerek	22	13,33
Eğitim olarak	67	40,62
Kurumsal değişim ile	3	1,82
Motivasyon ile	10	6,06
Saha çalışmalarına olanak ile	5	3,03
Projelere katılım ile	10	6,06
Süpervizyon desteği ile	9	5,45
Yenilikçilik anlayışı ile	33	20,00
Yanıtsız	6	3,64
TOPLAM	165	100

Tablo 4.3’e göre sosyal çalışmacıların sosyal girişimcilik bilgi ve becerilerini artması konusunda katılımcıların % 40.62’si eğitim olarak, % 20’si yenilikçilik anlayışına sahip olunarak, %13,33’ü ü araştırma ve analiz yapmayı öğrenerek artırılabilceğini belirtmektedir. Esasında araştırma ve analiz yapmayı öğrenme seçeneği eğitim alma seçeneğinin içinde değerlendirildiğinde bu konuda yarıdan fazla katılımcı eğitim alanın önemine işaret etmektedir.

4.2. Betimleyici Analizler

Çalışmada kullanılan ölçeğin betimleyici istatistikleri Tablo 4.4'te bütünsel olarak görülmektedir.

Tablo 4.4 Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçek puanlarının betimleyici analiz sonuçları

Ölçek Adı	Sayı (n)	En Küçük	En Büyük	Ortalama	Std. Sapma
Empati (EMPÖ)	165	7,00	25,00	14,38	2,34
Toplumsal ahlaki yükümlülük (TAYÖ)	165	4,00	20,00	15,68	3,72
Sosyal Girişimcilik Öz Yeterlilik (SGYÖ)	165	4,00	20,00	15,42	2,56
Algılanan Sosyal Destek (ASDÖ)	165	7,00	20,00	13,99	2,32
SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ÖNCÜLLERİ (SGÖÖ)	165	37,00	85,00	59,47	7,02

Tablo 4.4'de Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeği alt boyutları ile analiz sonuçları yer almaktadır. Değerlerin elde edilen en küçük değer 4 ile Toplumsal Ahlaki Yükümlülük ve Sosyal Girişimcilik Öz Yeterlilik'de görülmektedir. En yüksek değer ise 25 ile Empati alt boyutundadır.

Elde edilen sonuçlar alt boyutların ortalamalarına göre bakıldığında en yüksek değer 15,68'le Toplumsal Ahlaki Yükümlülük'de iken en düşük değer 13,99'la Algılanan Sosyal Destek alt boyutunda bulunmaktadır. Sosyal girişimcilik öncülleri ölçeğinin tamamında ise en küçük değer 37, iken en yüksek değer 85 olduğu görülmektedir. Değerlerin ortalaması ise 59,47'dir.

Tablo 4.5 Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri yaşlarına göre farkı

Nicelik	İstatistikler	Yaş	EMPÖ	TAYÖ	SGYÖ	ASDÖ
EMPÖ	Korelasyon	-,154*	.	.	.	.
	P Değeri	,049	.	.	.	.
TAYÖ	Korelasyon	,010	,265**	.	.	.
	P Değeri	,903	,001	.	.	.
SGYÖ	Korelasyon	-,086	,136	,366**	.	.
	P Değeri	,271	,082	,000	.	.
ASDÖ	Korelasyon	,016	-,056	,059	,300**	.
	P Değeri	,834	,473	,450	,000	.
SGÖÖ	Korelasyon	-,074	,527**	,787**	,638**	,413**
	P Değeri	,347	,000	,000	,000	,000

Not: *: korelasyon değeri %5’de önemli; **: korelasyon %1’de önemli.

Katılımcıların sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin yaşına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Spearman Korelasyonu yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.5’de verilmiştir. Tablo 4.5’e göre yapılan Spearman Korelasyon sonucunda katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri Düzeyiyle yaşları arasında bir ilişkinin olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.6 Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri cinsiyetlerine göre farkı

Değişken	Cinsiyet	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	t-test	P değeri
SGÖÖ	Kadın	111	59,0000	6,63462	-1.501	0,135
	Erkek	53	60,7358	7,50167		
EMPÖ	Kadın	111	14,4775	1,99930	0.736	0.463
	Erkek	53	14,1887	2,95516		
TAYÖ	Kadın	111	15,4595	3,71675	-1.490	0.138
	Erkek	53	16,3585	3,38603		
SGYÖ	Kadın	111	15,2252	2,41843	-1.601	0.111
	Erkek	53	15,9057	2,79604		
ASDÖ	Kadın	111	13,8378	2,36082	-1.145	0.254
	Erkek	53	14,2830	2,25642		

Katılımcıların sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.6’da verilmiştir. Tablo 4.6’ya göre yapılan T-testi sonucunda katılımcıların Sosyal Girişimcilik Düzeyleri ile sosyal girişimcilik öncüllerinin alt boyutları olan toplumsal ahlaki yükümlülük, sosyal girişimcilik öz yeterlilik ve algılanan sosyal destek düzeylerinin cinsiyetleri arasında bir ilişki olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.7 Katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri çalışma süresine göre fark

Nicelik	İstatistikler	Çalışma Süresi	EMPÖ	TAYÖ	SGYÖ	ASDÖ
EMPÖ	Korelasyon	-,215**				
	P Değeri	,006				
TAYÖ	Korelasyon	,036	,265**			
	P Değeri	,642	,001			
SGYÖ	Korelasyon	-,064	,136	,366**		
	P Değeri	,416	,082	,000		
ASDÖ	Korelasyon	-,005	-,056	,059	,300**	
	P Değeri	,951	,473	,450	,000	
SGÖÖ	Korelasyon	-,079	,527**	,787**	,638**	,413**
	P Değeri	,313	,000	,000	,000	,000

**p<0.01

Katılımcıların sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin çalışma sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için Spearman Korelasyonu yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.7’de verilmiştir. Tablo 4.7’e göre yapılan Spearman Korelasyonu sonucunda katılımcıların Sosyal Girişimcilik Düzeyleriyle çalışma süreleri arasında bir ilişki olmadığı anlaşılmaktadır.

Alt boyutlar ile olan ilişkiler incelendiğinde; sosyal girişimcilik öncüllerinin alt boyutlarından Empati alt boyutunda ilişki olduğu belirlenmiştir.. (Korelasyon Katsayısı= 0,215; p<0.01)

Diğer alt boyutlar arası ilişkiler ise Tablo 4.7’deki korelasyon matrisinde görülmektedir.

Tablo 4.8 Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri lisansüstü eğitime göre fark

Değişken	LÜE Durumu	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	t-test	P değeri
SGÖÖ	Evet	59	60,9831	6,46073	2.082	0,039
	Hayır	106	58,6321	7,20889		
EMPÖ	Evet	59	14,3898	2,63280	0.057	0.954
	Hayır	106	14,3679	2,17486		
TAYÖ	Evet	59	16,5424	3,04179	2.241	0.026
	Hayır	106	15,2075	3,97065		
SGYÖ	Evet	59	15,5424	2,45176	0.440	0.660
	Hayır	106	15,3585	2,63380		
ASDÖ	Evet	59	14,5085	2,02035	2.171	0.031
	Hayır	106	13,6981	2,43846		

Katılımcıların sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin lisansüstü eğitime göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.8’de verilmiştir. Tablo 4.8’e göre yapılan T-testi sonucunda katılımcıların Sosyal Girişimcilik Düzeyleriyle lisansüstü eğitimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Lisansüstü eğitim alan katılımcıların Sosyal Girişimcilik Öncülleri Düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Alt boyutlar ile olan ilişkiler incelendiğinde; sosyal girişimcilik öncüllerinin alt boyutlarından Toplumsal Ahlaki Yükümlülük ve Algılan Sosyal Destek alt boyutunda anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir..

Diğer alt boyutlar arası ilişkiler ise Tablo 4.8’de görülmektedir.

Tablo 4.9 Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri çalıştığı sektöre göre farkı

Ölçek	Çalıştığı Yer	Sayı (n)	$\bar{X}$	SS	F-test	P Değeri
SGÖÖ	Kamu	105	59,8286	6,48290	3.146	0.027
	Özel Sektör	18	57,2222	8,41256		
	Sivil Toplum	20	56,5500	7,52872		
EMPÖ	Kamu	105	14,3810	2,22909	2.065	0.107
	Özel Sektör	18	14,6111	2,00408		
	Sivil Toplum	20	13,3500	2,13431		
	Çalışmıyorum	22	15,0909	3,03800		
	Total	165	14,3758	2,34092		
TAYÖ	Kamu	105	15,9714	3,56656	2.495	0.062
	Özel Sektör	18	15,2222	3,17260		
	Sivil Toplum	20	13,7500	4,92977		
	Çalışmıyorum	22	16,4545	3,11261		
	Total	165	15,6848	3,71189		
SGYÖ	Kamu	105	15,3714	2,38689	2.342	0.075
	Özel Sektör	18	14,7222	3,84716		
	Sivil Toplum	20	15,0000	2,51312		
	Çalışmıyorum	22	16,6364	1,81385		
	Total	165	15,4242	2,56418		
ASDÖ	Kamu	105	14,1048	2,18352	2.363	0.073
	Özel Sektör	18	12,6667	2,65684		
	Sivil Toplum	20	14,4500	2,54383		
	Çalışmıyorum	22	14,0909	2,28680		
	Total	165	13,9879	2,32428		

Katılımcıların sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin çalıştığı sektöre göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için F Analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.9’da verilmiştir. Tablo 4.9’a göre yapılan F Analizi sonucunda en az bir grubun farklı olduğu sonucu elde edilmiştir. Kamu sektöründe çalışan sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncül puanları özel sektöre ve sivil toplum kuruluşlarında çalışanlara göre daha yüksek olarak bulunmuştur.

Alt boyutlar ile olan ilişkiler incelendiğinde; sosyal girişimcilik öncüllerinin alt boyutlarından hiç bir alt boyut arasındaki ortalamalar arasında fark bulunamamıştır

Tablo 4.10 Sosyal Girişimcilik Öncülleri düzeyleri mesleğini severek yapıp yapmaya göre fark

Değişken	Mesleğini severek yapma durumu	Sayı (n)	Ortalama	Std. Sapma	t-test	P değeri
SGÖÖ	Evet	150	59,7667	7,10649	2.116	0,017
	Hayır	15	56,5333	5,47549		
EMPÖ	Evet	150	14,3667	2,35852	-0.157	0.875
	Hayır	15	14,4667	2,23180		
TAYÖ	Evet	150	15,8533	3,69906	1.857	0.065
	Hayır	15	14,0000	3,52542		
SGYÖ	Evet	150	15,4867	2,60803	0.989	0.324
	Hayır	15	14,8000	2,04241		
ASDÖ	Evet	150	14,0600	2,30910	1.263	0.208
	Hayır	15	13,2667	2,43389		

Katılımcıların sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin mesleği severek yapıp yapmamalarına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için t-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4.10’da verilmiştir. Tablo 4.10’a göre yapılan T-testi sonucunda katılımcıların Sosyal Girişimcilik Düzeyleriyle mesleği severek yapma arasında anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Mesleğini severek yapan sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncül puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Alt boyutlar ile olan ilişkiler incelendiğinde; sosyal girişimcilik öncüllerinin alt boyutlarından hiç bir alt boyut arasındaki ortalamalar arasında fark bulunamamıştır

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgular temelinde çalışmanın sonucu ilgili literatürle tartışılarak ortaya konmuştur. Son olarak diğer araştırmacılar için uygulamaya ve yeni araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Tartışma

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri üzerine yapılan araştırmalarda, cinsiyet temelinde belirgin farklılıkların olmadığı gözlemlenmiştir. Bu alandaki literatür, çeşitli araştırmaların benzer sonuçlar elde ettiğini ortaya koymaktadır. Ermanonuk (2020), Yılmaz ve Aydemir (2019), Armut ve Kılınç (2018), Karademir ve diğerleri (2018), Çavdar ve diğerleri (2018), Memduhoğlu ve Şahin (2017), Can ve Canbal (2017), Çavuş ve Pekkan (2017), Pan ve Akay (2015), Başol, Dursun ve Aytaç (2011) gibi çalışmalarda, katılımcıların girişimcilik düzeyleri ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Ancak, Şirin, Bilir ve Öz (2018), Köstekçi (2016), Şeker (2012), Reyhanoğlu ve Akın (2012) gibi bazı araştırmalar, kadınların erkeklere kıyasla daha girişimci olduğu sonucuna ulaşmıştır. Diğer yandan, Alkış ve Akpınar (2019), Şeşen ve Basım (2012), Wang ve Wong (2004) gibi çalışmalar ise cinsiyet temelinde, girişimcilik düzeylerinde erkeklerin kadınlardan daha yüksek olduğu yönünde bulgular ortaya koymuştur.

Fernandez ve Martin'in (2023) İspanya'da gerçekleştirdiği araştırma ise kadınların sosyal girişim kurma olasılığının erkeklere kıyasla iki kat daha fazla olduğunu belirlemiştir. Bu çalışma, kadınların sadece ekonomik hedeflere değil, aynı zamanda sosyal amaçlar güden işletmeler kurma konusunda erkeklere nazaran daha istekli olduklarını vurgulamaktadır.

Bu sonuçlar, cinsiyet temelinde girişimcilik ve sosyal girişimcilik konularında çeşitlilik göstermektedir. Sosyal hizmet uzmanları özelinde yapılan araştırmalar henüz yeterince derinlemesine değerlendirilmemiş olsa da, mevcut veriler ışığında cinsiyetin sosyal girişimcilik açısından belirleyici bir faktör olmadığı sonucuna varılabilir. Dolayısıyla, cinsiyet farklılıklarının sosyal girişimcilik alanında daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi ve anlaşılması gerekmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların yaşları ile sosyal girişimcilik öncülleri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu, Ermanonuk'un (2020) ve Kırılmaz'ın (2012) benzer araştırmalarıyla uyumlu bir şekildedir. Ancak, literatürdeki bazı çalışmalar, belirli yaş gruplarının diğerlerine göre daha yüksek bir girişimcilik potansiyeline sahip olabileceğini öne sürmektedir. Örneğin, Ceviz ve diğerleri (2016) 17-20 yaş arası bireylerin daha yüksek bir girişimci potansiyeline sahip olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde, Özmen (2015) çalışmasında girişimciliğe başlama yaşının genellikle 22-25 olduğu belirlenmiştir. Öte yandan, Özman (2013) ve Şeşen ve Basım'ın (2012) araştırmaları, yaşın ilerlemesiyle birlikte girişimcilik potansiyelinin azaldığını ortaya koymuştur. Bu bulgulara ek olarak, Arenius ve Minniti (2005) gibi bazı çalışmalar yaş ile girişimcilik arasında ters bir ilişki olduğunu öne sürmüş ve sosyal girişimciliğin genellikle gençlerin değişim ve yaratıcılıkları ile ilişkilendirildiğini belirtmişlerdir (Bosma vd., 2015). Ancak, bu çalışma bu tür ilişkileri doğrulamamaktadır. Bununla birlikte, çalışmanın katılımcılarının büyük çoğunluğunun aktif iş hayatında olması, bulguların yorumlanması açısından önemli bir faktör olabilir. Bu bağlamda, yaş ile girişimcilik arasındaki ilişkinin karmaşıklığını anlamak için daha ileri düzeyde araştırma ve derinlemesine analiz gerekmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri üzerine yapılan çalışmalarda, T-testi sonuçlarına dayanarak, katılımcıların sosyal girişimcilik düzeyleri ile lisansüstü eğitimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Lisansüstü eğitim almış katılımcıların sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde, benzer sonuçlar elde eden diğer çalışmaların varlığı gözlemlenmektedir.

Kırılmaz (2012) yüksek lisans mezunu katılımcıların en yüksek ortalama sosyal girişimcilik öncülleriyle sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, aynı çalışmada doktora mezunu bireylerin en düşük ortalama sosyal girişimcilik öncülleriyle sahip olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte, Türkmen'in (2020) çalışmasında, katılımcıların eğitim düzeyleri ile sosyal girişimcilik algıları arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncüllerini inceleyen araştırmanın sonuçlarına ve literatür taramasında elde edilen verilere göre (Martin ve Osberg, 2007; Tajeddini ve Mueller, 2009; Nga ve Shamuganathan, 2010), eğitim sonrası yaşların ilerlemesi nedeniyle girişimcilik düzeylerinin azalmış olabileceği

hipotezi öne sürülebilir. Bu durum, katılımcıların yaşlandıkça veya kariyerlerinde ilerledikçe, sosyal girişimcilik öncüllerini uygulama veya benimseme konusundaki motivasyonlarının azalabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncüllerini değerlendiren bu araştırma, yapılan Spearman Korelasyonu analizi sonucunda katılımcıların sosyal girişimcilik düzeyleri ile çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmediğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, Kırılmaz'ın (2012) benzer bir çalışmasının sonuçlarıyla uyumlu görünmektedir. Ancak, Dergin'e (2022) göre kişilerin çalışma süreleri girişimcilik yapma isteklerini olumlu yönde etkilemektedir. Türkmen'in (2022) araştırmasında, 1 ila 3 yıl arasında çalışma süresine sahip katılımcıların sosyal girişimcilik düzeylerinin, diğer çalışma deneyimine sahip katılımcılara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, çalışma süresinin sosyal girişimcilik düzeyleri üzerinde karmaşık bir etkisi olabileceğini öne sürmektedir. Bu bağlamda, sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik potansiyelini değerlendirirken, çalışma süresinin yanı sıra diğer faktörlerin de dikkate alınması gerekebilir. Bu nedenle, gelecekteki araştırmaların bu konuya daha fazla odaklanması ve farklı değişkenlerin etkisini daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmesi önerilebilir.

Sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri üzerine yapılan araştırmalarda elde edilen bulgular, katılımcıların mesleklerini ne kadar isteyerek ve tutkuyla yaptıkları ile sosyal girişimcilik düzeyleri arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, yapılan T-testi sonuçları, mesleği severek yapma ve sosyal girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını göstermektedir. Bu sonuçlar, sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik potansiyellerinin, mesleklerini ne kadar isteyerek ve bağlılıkla yapmalarıyla doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamaktadır.

Literatürde sıkça karşılaşılan bulgulara paralel olarak, Kalkan Koçakoğlu (2022), Weerawardena ve Mort (2006) ile Chand (2014) tarafından yapılan çalışmalarda da mesleği sevme, adanmışlık, tatmin edici iş ve yüksek motivasyonun sosyal girişimcilik düzeylerini olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Bu çalışmalar, bireylerin işlerine olan bağlılığının ve tutkularının, sosyal girişimcilik düzeylerini artırıcı bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Mesleği isteyerek yapan ve içsel motivasyonu yüksek olan sosyal hizmet uzmanlarının, sosyal girişimcilik alanında daha aktif ve etkili olduklarına dair güçlü bir kanıt sunmaktadır.

Covin ve diğerleri (2015) ile Mair ve Marti (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ise sosyal girişimcilik eğilimi olan alanlarda çalışanların iş motivasyonunun ve performansının olumlu yönde etkilendiği vurgulanmaktadır. Bu çalışmalar, sosyal girişimcilik faaliyetlerinin, çalışanların iş tatmini ve bağlılığı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, mesleki tutku ve işe bağlılık, sosyal girişimcilik faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Bu bağlamda, mesleği isteyerek ve yüksek motivasyonla yapan sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin artacağı ve bu kişilerin daha fazla katkı sağlayabileceği öne çıkmaktadır. Ayrıca, çalışma motivasyonu yüksek olan personellerin, sosyal girişimcilik alanında daha etkili ve verimli olacağına dair bir çıkarımda bulunmaktadır. Bu bulgular, sosyal hizmet uzmanlarının ve benzer alanlarda çalışan bireylerin sosyal amaçlara öncelik vermesinin, hem kurumlarının başarısını artırabileceğini hem de ekonomik kazanımlarını güçlendirebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, sosyal girişimcilik eğilimlerini destekleyen politikalar ve uygulamaların geliştirilmesi, sosyal hizmet alanında daha etkili ve sürdürülebilir çözümlerin üretilmesine katkı sağlayabilir.

Bireylerin girişimcilik yolunda adım atmaları, genellikle potansiyel başarısızlık ve risklerle ilişkili bir endişeyle eşlik eder. Bu endişe, girişim faaliyetlerinin doğası gereği taşıdığı belirsizlikler, finansal zorluklar ve rekabet ortamındaki değişkenlik gibi faktörlerle yakından ilişkilidir (Donaldson ve ekibi, 2024). Araştırmalar, girişimciliğin doğası gereği belirsizliklerle dolu olduğunu ve bu belirsizliklerin girişimcilerin karar alma süreçlerini etkilediğini göstermektedir. Bu bağlamda, girişimcilikte başarısız olma korkusu, girişimcilerin potansiyel riskleri değerlendirme ve bunlarla başa çıkma yeteneklerini etkileyebilir.

Bu durumun üstesinden gelmek için girişimcilerin cesaret göstermesi kritik öneme sahiptir. Cesaret, girişimcilik literatüründe sıkça vurgulanan bir kavramdır ve girişimcilerin karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmalarına, risk alarak yeni fırsatlar keşfetmelerine ve yenilikçi çözümler üretmelerine olanak tanır. Girişimciliğin doğası gereği, girişimcilerin belirsizlikle yüzleşmeleri ve kararlılıkla ilerlemeleri gerekmektedir. Cesaret, bu belirsizliklerle mücadelede önemli bir rol oynar ve girişimcilerin olumlu bir ruh hali ve motivasyonla hareket etmelerine yardımcı olur.

Bu bağlamda, araştırmada girişimcilerin cesaret sahibi olmalarının, girişimcilik sürecinde başarı için kritik bir faktör olduğunu vurgulanmaktadır. Cesaret, girişimcilerin potansiyel riskleri göğüslemelerine, zorluklarla başa çıkmalarına ve hedeflerine ulaşmalarına olanak tanır. Girişimcilikte başarısızlık korkusunun üstesinden gelmek için cesaretin önemi, girişimciliği teşvik eden politika ve programların geliştirilmesinde dikkate alınmalıdır. Böylece girişimcilik ekosisteminin güçlenmesine ve yenilikçi fikirlerin başarıyla uygulanmasına katkı sağlanabilir. Elde edilen sonuçlardan hareketle Sosyal Hizmet Uzmanlarının sosyal girişimcilik bilgi ve beceri seviyelerinin artırılmasında konuyla ilgili eğitimlerin önemli olduğu bu araştırma sonuçlarıyla ortaya konulmuştur. Tam vd. (2024) tarafından kaleme alınan "Sosyal girişimcilik eğitimi ve öğretimi yoluyla gençlerin istihdam edilebilirliğini artırmada psikolojik güçlerin ve dayanıklılığın aracılık etkisi" başlıklı makale, sosyal girişimcilik eğitimlerinin genç katılımcılara sağladığı katkıları derinlemesine ele almıştır. Bu bağlamda, eğitimlerin bireylerin ilişkilerle ilgili niteliklerinin ötesine geçerek, öz saygı, kariyerle ilgili öz yeterlilik, gelişme ve dayanıklılığı teşvik ederek psikolojik gelişimlerini nasıl etkilediği konusunda sağlam ampirik kanıtlar sunulmuştur.

Özellikle vurgulamak gerekir ki genç sosyal hizmet uzmanları ve üniversite öğrenimine devam eden sosyal hizmet öğrencilerinin erken dönemde sosyal girişimcilik konusunda eğitim almaları ve bu alanda farkındalık kazanmaları, uzun vadede önemli değişimlere vesile olabilir. Bu noktada, Rahim ve Lajin'in (2015) Malezya'da yürüttükleri araştırma, sosyal girişimcilik eğitim programlarının genç mezunlara saha deneyimleri sunarak iletişim, problem çözme, öğrenme gibi temel becerilerini geliştirdiğini ve bu sayede mezunların iş piyasasında daha rekabetçi bir konuma geldiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, bu eğitimlerin gerçek dünya sorunlarını çözme deneyim ve becerilerini güçlendirdiği belirlenmiştir. Benzer şekilde, Huq ve Gilbert (2013) tarafından yürütülen çalışma da, Avustralyalı öğrencilerin bir sosyal girişimcilik kursuna katıldıktan sonra küresel rekabetçi iş ortamında gerekli olan üst düzey becerileri - ekip oluşturma, iletişim ve kişilerarası ilişkiler gibi - geliştirdiklerini göstermiştir. Bu bulgular, sosyal hizmetin eğitim işlevine ve uzmanların eğitici rolüne dikkat çekmekte ve gençlerin sosyal girişimcilik konusunda farkındalık kazanmalarının uzun vadede önemli değişimlere katkı sağlayabileceğini ortaya koymaktadır. Özetle, sosyal hizmet uzmanlarının ve öğrencilerin sosyal girişimcilik

eğitimlerine erken ve etkili bir şekilde erişimi, hem mesleki hem de uygulama alanlarının güçlendirilmesi açısından son derece olumlu sonuçlar doğurabilir.

5.2. Sonuç

Gerçekleştirilen bu araştırma ile sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncüllerini çeşitli boyutlarından ele alınmış ve yapılan diğer çalışmalar ile tartışılmıştır. Sosyal girişimcilik bilgi ve deneyimleri ile sosyal hizmet uzmanlarının cinsiyet, yaş, lisansüstü eğitim, çalışma süresi ve mesleği severek yapma gibi faktörleri arasındaki ilişki ele alınmıştır.

Cinsiyetin sosyal hizmet uzmanlarının girişimcilik potansiyeli üzerinde belirleyici bir faktör olmadığına dair yapılan araştırmalar, cinsiyet temelinde farklılıkların önemsiz olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, profesyonellerin yetenek ve motivasyonlarının öne çıkarılmasının gerekliliğini vurgular. Cinsiyetin, sosyal girişimcilik alanında belirleyici bir değişken olmaması, girişimcilik ve sosyal girişimcilik konularında çeşitliliğin önemli olduğunu gösterir. Henüz sosyal hizmet uzmanları özelinde yapılan araştırmaların derinlemesine incelenmediği düşünülse de, mevcut veriler cinsiyetin sosyal girişimcilik açısından belirleyici olmadığı sonucuna işaret etmektedir. Bundan dolayı, cinsiyet farklılıklarının sosyal girişimcilik alanında daha detaylı bir şekilde araştırılması ve anlaşılması gerekmektedir.

Benzer biçimde yaşın da katılımcıların sosyal girişimcilik öncülleri düzeyleri anlamlı bir ilişkisi saptanmamıştır. Konuyla ilgili yapılan bazı çalışmalardan (Martin ve Osberg, 2007; Tajeddini ve Mueller, 2009; Nga ve Shamuganathan, 2010), farklı olarak katılımcılar arasında yaşın girişimcilik potansiyeli üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, sosyal hizmet uzmanlarının girişimcilik yeteneklerinin yaşla birlikte değişmediğini ve bu yeteneklerin kariyer boyunca sürdürülebilir olduğunu göstermektedir.

Lisansüstü eğitim alma durumu ve sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Araştırmada mezuniyet sonrası eğitime sahip sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlenmiştir. Ateş (2018) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarıyla yaptığı araştırmasında eğitim düzeyi yüksek olan kadınların sosyal girişimcilik düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buradan yola çıkarak kişilerin hayat boyu öğrenme modelleriyle kendilerini

geliştirmelerini hayatın birçok alanında olduğu gibi sosyal girişimcilik alanında da faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Çalışma süresi ve sosyal girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişki konusunda ise, bu tezin sonuçları literatürdeki bazı araştırmalarla (Dergin, 2022; Türkmen, 2022) örtüşmemektedir. Araştırmacılar yaptıkları araştırmalarda meslek sürelerinin bireylere tecrübe ve özgüven kazandırarak onları olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Ancak, çalışma süresi ile girişimcilik düzeyleri arasındaki potansiyel ilişkinin karmaşıklığını vurgulayarak, bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu belirtmek önemlidir. Çalışma süresi boyunca sosyal hizmet uzmanlarının karşılaştıkları farklı deneyimlerin, girişimcilik potansiyellerini nasıl etkilediğini anlamak, gelecekteki araştırmalar için önemli bir alan olabilir.

Mesleği severek yapmanın sosyal girişimcilik düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu anlamlı sonuç; çalışanların motivasyonunun ve bağlılığının, sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik potansiyellerini artırabileceği anlamına gelmektedir. Bu noktada, sosyal hizmet uzmanlarının girişimcilik düzeylerini artırmak için mesleki tatmin ve motivasyonlarını güçlendirmeye yönelik stratejiler geliştirmek önemlidir. İş planı oluşturma, finansal yönetim, pazarlama ve liderlik gibi alanlarda uzmanlık kazandırarak sosyal hizmet uzmanlarının girişimcilik potansiyelini artırabilir. Yenilikçi fikirlerin geliştirilmesi ve uygulanması için uygun ortamların oluşturulması, sosyal hizmet uzmanlarının girişimci özelliklerini güçlü tutabilir. Ek olarak, başarı hikayelerinin paylaşılması, diğer uzmanların ilham almasını sağlayarak girişimcilik gelişimine katkı sunacaktır.

Mesleği severek yapma, sosyal hizmet uzmanlarının enerji ve yaratıcılıklarını daha etkili bir şekilde kullanmalarına katkı sağlayabilir, bu da sosyal girişimcilik faaliyetlerini teşvik edebilir.

Çalıştığı sektör başlığı altında yapılan analizler de sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülerine yönelik önemli bir perspektif sunmaktadır. Yapılan F Analizi sonucunda, en az bir grup arasında farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, elde edilen verilerin sonucunda, alt grup ortalamalarının karşılaştırılması için Tukey testi kullanılmış ve %5 önem seviyesinde Sivil Toplum grubu ile "Şuanda Aktif Çalışmıyorum" diyenlerin ortalaması arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları sektörün,

sosyal girişimcilik düzeylerini etkileyebilecek önemli bir değişken olabileceğini göstermektedir. Çalıştıkları sektördeki farklı deneyimlerin, sosyal hizmet uzmanlarının girişimcilik potansiyellerini farklı konularda şekillendirmektedir. Türkiye’de sosyal girişimciliğin yasal statüsü olmadığı için bu çalışmalar sivil toplum kuruluşları üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu konuda dikkatimizi çeken konu sivil toplum kuruluşlarında çalışmakta olan sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri puanının düşük olmasıdır. Bu durum bizleri sivil toplumda veya sosyal girişimde çalışan sosyal hizmet uzmanlarının diğer çalışma alanlarına göre sosyal girişimcilik özelliklerini azalmasına neden olduğu sonucuna ulaştırmaktadır.

Sonuç olarak, cinsiyetin ve yaşın sosyal girişimcilik potansiyeli üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı, ancak lisansüstü eğitim almış uzmanların sosyal girişimcilik düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışma süresi ile sosyal girişimcilik düzeyleri arasında karmaşık bir ilişki bulunmuş ve daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. Mesleği severek yapmanın sosyal girişimcilik üzerinde olumlu bir etkisi olduğu, çalışanların motivasyonu ve bağlılığının artırılmasının önemine dikkat çekilmiştir. Sektörel çalışma analizlerinde, sivil toplum kuruluşlarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik öncülleri puanının düşük olması dikkat çekmiş ve bu durumun, sivil toplum kuruluşlarında çalışmanın sosyal girişimcilik özelliklerini azaltabileceğini göstermiştir. Bu bulgular, sosyal hizmet uzmanlarının sosyal girişimcilik potansiyelini artırmak için eğitim ve mesleki tatminin önemine vurgu yaparken, cinsiyet ve yaş gibi faktörlerin etkisinin daha fazla araştırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

5.3. Öneriler

Bu bölümde araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre önem arz eden öneriler sunulmuştur.

Sosyal hizmet eğitim müfredatına sosyal girişimcilik dersleri eklenmeli ve bu dersler, öğrencilerin sosyal girişimcilik alanında bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayarak mezuniyet sonrası iş hayatına daha iyi hazırlanmalarına katkı sağlayacak şekilde pratik uygulamalarla da desteklenmelidir.

Sosyal Hizmet Bölümlerinde sosyal girişimcilik konusunda düzenli olarak atölye çalışmaları, seminerler ve konferanslar düzenlenebilir.

Sosyal hizmet uzmanlarının çalıştığı ilgili kurumların hizmetiçi eğitim programlarına sosyal girişimcilik konularının eklemesinde yarar olabilir.

Sosyal Hizmet Bölümü öğrencilerinin sosyal girişimcilik projelerine katılımını teşvik eden staj, pratik çalışmalar ve uygulama programları geliştirilmelidir.

Sosyal hizmet uzmanlarının ve sosyal hizmet öğrencilerinin, yerel ve uluslararası sosyal girişimcilik projelerine katılımı için iş birlikleri yapılmalı ve katılımları yönetim tarafından teşvik edilmelidir.

Üniversiteler bünyesinden Sosyal Girişimcilik Merkezleri ve Sosityopark'lar kurulmasında ve bu birimlerin Sosyal Hizmet Bölümleri ile etkileşimli işbirliği içinde çalışmasında yarar olacaktır.

Sosyal Hizmet Bölümleri sosyal girişimcilik alanında yenilikçi projeleri teşvik etmek amacıyla yarışmalar düzenlenmeli ve başarılı projeler ödüllendirilmelidir.

Sosyal hizmet uzmanları meslek örgütlerinin bu konuda üyelerini geliştirecek projeler ve farkındalık çalışmaları hayata geçirmelidir. Toplumun değişim ajanları olarak ifade edilen sosyal hizmet uzmanları sosyal girişimcilik sayesinde etki alanını genişletmeli ve farkındalık oluşturmalıdır

Sosyal hizmet alanında görev yapan özel – kamu ve Sivil Toplum Kuruluşları içerisindeki idarecilerin sosyal girişimcilik konusunda bilgi ve beceri düzeylerini artırılması için eğitim, seminer ve odak grup çalışmaları yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Abay, Ali Rıza. (2004). Sivil Toplum Ve Demokrasi Bağlamında Sivil Dayanışma Ve Sivil Toplum Örgütleri. 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi Ve Yönetim Kongresi, , Eskişehir.
- Abdou, E., Fahmy, A., Greenwald, D., & Nelson, J. (2010). Social Entrepreneurship In The Middle East. Toward Sustainable.
- Acar, Şaban. (2010). Sivil Toplum Kurumu Olarak Türkiye’de Derneklerin Profili. (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Addams J. (1931). Jane Addams Biyografik. Erişim 02.05.2021, <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1931/addams/biographical/>
- Aka D. (2020). Sivil Toplum Kuruluşlarında İletişim: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (Stgm) Örneği. (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akatay, A., & Harman, S. (2014). Sivil Toplum Kuruluşları: Yönetim, Yönetişim Ve Gönüllülük. Ekin.
- Akdemir, Alper. (2006). Antakya’daki Sivil Toplum Kuruluşu Yöneticilerinin Sivil Toplum Ve İnsan Hakları Tartışmalarına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Alan Çalışması. (Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Akıncı, S. (2014). Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşları Ve Sivil Toplum Kuramcıları. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 5(11), 192-216.
- Alkış, H. Ve Akpınar, F. (2019). Duygusal Zekâ Ve Girişimcilik Eğilimi: Adıyaman Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 32, S. 341-379.
- Alptekin, K. (2016). Başlangıçtan Bugüne Ve Yarına Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitimi.
- Apaydın, E. Ve Altun, F. (2021). Sosyal Girişimcilik İle Sosyal Hizmet Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. Opus–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 18(39), 777-803. Doi: 10.26466/Opus.841939.
- Arenius, P., & Minniti, M. (2005). Perceptual variables and nascent entrepreneurship. Small business economics, 24, 233-247.
- Arıcı, K. (2004). Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılması. Türkiye’de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, Şek Yayını, Ankara.
- Arıkan, R. (2004). Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama. Ankara: Asil Yayın.
- Armut, B., & Kılınç, M. (2018). 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Adaylarının Girişimcilik Becerisi Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. International Journal Of Field Education, 4(1), 39-56.
- Aslan, G., Araza, A., & Bulut, Ç. (2012). Sosyal Girişimciliğin Kavramsal Çerçevesi. Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi, 7(2), 69-88.
- Ateş, Y. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal girişimcilik özelliklerinin ve eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Austin, J. E., Gutiérrez, R., Ogliastri, E., & Reficco, E. A. (2007). Capitalizing On Convergence.
- Baer, B. L., & Federico, R. (1978). Educating The Baccalaureate Social Worker. Report Of The Undergraduate Social Work Curriculum Development Project.

- Balıkçioğlu, B., & Karacaoğlu, K. (2007). Sosyal Bir Ürün Olarak Topluma Pazarlanan Hayırseverlik: Stratejik Hayırseverlik. Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(2), 121-141.
- Barendsen, L., & Gardner, H. (2004). Is The Social Entrepreneur A New Type Of Leader?. Leader To Leader, 2004(34), 43.
- Barker, R. (2003) The Social Work Dictionary, (5th Ed.). Washington, Dc: Nasw Press
- Başol, O., Dursun, A. G. S., & Aytaç, S. (2011). Kişiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Üniversiteli Gençler Üzerine Bir Uygulama. Isguc The Journal Of Industrial Relations And Human Resources, 13(4), 7-22.
- Berkün, S. (2010), Sosyal Hizmet Uzmanlarının Çalışma Hayatında Karşılaştıkları Mesleki Sorunlar: Bursa Örneği, Toplum Ve Sosyal Hizmet Dergisi, 21(1), 99-109.
- Berzin, S. C. (2012). Where Is Social Work In The Social Entrepreneurship Movement? Social Work 57(2), 185–188. Doi:10.1093/Sw/Sws004.
- Betil, İ. (2010). Sivil Toplum, Sosyal Sermaye, Sosyal Girişimcilik. Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi, 5(1).
- Biber, A. (2006). Sivil Toplum Örgütlerinde Halkla İlişkiler. Nobel.
- Biçerli, K. (2010). Sosyal Girişimcilik Ve İstihdam. Senem Besler, Beta Yay., İstanbul.
- Bobbio, N. (1993). Sivil Toplum Ve Devlet. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bosma, N., Schøtt, T., Terjesen, SA ve Kew, P. (2016). Küresel girişimcilik monitörü 2015 - 2016: sosyal girişimciliğe ilişkin özel konu raporu. SSRN 2786949'da mevcuttur .
- Canan, F. T. (2014). Toplum Temelli Kentsel Dönüşümde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: İstanbul Örneği (Doctoral Dissertation, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Ceviz, Ö. N., Tektaş, M., Yayla, A. İ. Ve Polat, Z. (2016). Meslek Yüksekokullarında Öğrenim Gören Gençlerin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5(37), 319-331.
- Chand, V. S. (2014). Entrepreneurship Within The Public Sector: Leveraging
- Cılga, İ. (2004). Bilim Ve Meslek Olarak Türkiye'de Sosyal Hizmet. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu.
- Com.Tr (Son Erisim Tarihi 30.04.2021).
- Cramer, J. (2003). Learning About Corporate Social Responsibility: The Dutch Experience. Ios Press.
- Çaha, Ömer (2019), “Demokrasi Ve Sivil Toplum”, [Http://Www.Siviltoplum](http://www.siviltoplum.com).
- Çaha, Ömer. (2000). Aşkın Devletten Sivil Topluma, Gendaş A. Ş, İstanbul.
- Çavdar, O., Cumhuriyet, F., Yasemin, K. O. Ç., & Doymuş, K. (2018). Öğretmen Adaylarının Sosyal Girişimcilik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(Stemes'18), 27-33.
- Çavuş, M. F., & Pekkan, N. Ü. (2017). Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Girişimciliğe Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma.
- Çelik, Y. (2017). İslâm'da Sosyal Hizmetler: Hz. Peygamber Dönemi. Çizgi Kitabevi.
- Çelik, Y., Çelik, R., Durmuş, A., Mazak, A., Gündoğdu, R., & Gemici, N. (2016). Sosyal Hizmet Tarihi.
- Çifçi N. (2015). Sosyal Girişim Olarak Stk'lar: İnovatif Beceriler Çerçevesinde Konya İlinde Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

- Çukurçayır, M. A. (2002). Siyasal Katılma Ve Yerel Demokrasi: Küreselleşme Sürecinde Yurttaş, Yönetim, Siyaset. Çizgi Kitabevi.
- Çulhaoğlu, M., Okuyan, K., & Maga, İ. (2001). Sivil Toplum: Devletin Büyümesi. Ygs Yayınları.
- Dees, James Gregory. (1998). Enterprising Nonprofits. Harvard Business Review, 76, 54-69
- Dergin, A. (2022). Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal girişimcilik özellikleri ile öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki (Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Denizalp, H. (2007). Toplumsal Dönüşüm İçin Sosyal Girişimcilik Rehberi. Ankara: Stgm Yayınları.
- Denizalp, H. (2009). Toplumsal Dönüşüm İçin Sosyal Girişimcilik Rehberi (2. Baskı). Ankara: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Yayını, Odak Ofset Matbaacılık.
- Doğan, İ. (2009). Sivil Toplum Anlayışı Ve Siyasal Sistemler. Ankara: Astana Yayınevi.
- Doherty, B., Thompson, J., & Spear, R. (2006). Social Entrepreneurship: A Different Model?. International Journal Of Social Economics.
- Dollery, B., & Wallis, J. (2001). Economic Approaches To The Voluntary Sector: A Note On Voluntary Failure And Human Service Delivery. University Of New England, School Of Economic Studies.
- Donaldson, C., Neck, H. ve Linton, G. (2024). Sosyal girişimcilik niyetine giden korkulu yollar: Bulanık kümeli niteliksel içerik analizi. Uluslararası Yönetim Eğitimi Dergisi , 22 (1), 100925.
- Dönümcü, Ş. (2004). Yaşamla Bütünleşen Bir Mesleğin Öyküsü: Sema Kut & Sosyal Hizmet: Nehir Söyleşi. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi.
- Duman, N., Dölek, B. Ö., Çifçi, E. G., Karakuş, B., & Aktan, M. C. (2014). Milli Eğitim Bakanlığı'nda Sosyal Hizmet Mesleği Ve Okul Sosyal Hizmetinin Görev Ve Sorumlulukları Raporu. Sosyal Hizmet Dergisi, Okul Sosyal Hizmeti Özel Sayısı, 8-19.
- Duyan, V. (2003). Sosyal Hizmetin İşlev Ve Roller. Toplum Ve Sosyal Hizmet, 14(2), 1-22.
- Duyan, V. (2014). Sosyal Hizmet Temelleri Yaklaşımları Müdahale Yöntemleri. Ankara: Sosyal Çalışma Yayınları.
- Education And Society, 23, 59-82.
- Emini, Filiz Tufan. (2013). Sivil Toplum Kuruluşlarının Politika Belirleme Sürecindeki Rolü: Tüsiad Örneği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi(36), 44-52.
- Eratlı Şirin, Y., Bilir, F. P. Ve Öz, G. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Girişimcilik Eğilimleri: Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Örneği. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:3, S.35-47.
- Erbay, E. (2018). Güç Ve Güçlendirme Kavramları Bağlamında Sosyal Hizmet Uygulaması. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 19(42), 41-64.
- Erdoğan, Mahmure Yelda. (2014). Sivil Toplum Örgütleri Gönüllü Yönetimi Yaklaşımları Ve Sosyal Girişimcilik Gönüllü Yönetimi Modeli Önerisi. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erhan Bağcı, Ş. (2015). Sosyal Hizmet Uzmanlarının İş Yerindeki İnfomal Öğrenmelere İlişkin Görüşleri. Hacettepe University Journal Of Economics & Administrative Sciences/Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26(1).

- Ermanonuk, F. E. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Girişimcilik Öncülleri İle Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Master's Thesis, Bursa Teknik Üniversitesi).
- Ersen, Tefvik Başak, Kaya, Derya, Ve Meydanoglu, Zeynep. (2010). Sosyal Girişimler Ve Türkiye: İhtiyaç Analizi Raporu. İstanbul.
- Esin, C. A. N., & Canbal, A. (2020). Türkiye'de Ödül Almış Genç Sosyal Girişimcilerin Profilleri Üzerine Bir Araştırma. Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (3), 117-136.
- Fernández-Guadano, J., & Martín-López, S. (2023, January). Gender differences in Social Entrepreneurship: Evidence from Spain. In Women's Studies International Forum (Vol. 96, p. 102663). Pergamon.
- Friedlander, W. (1966). Sosyal Refah Hizmetine Başlangıç. Ankara: Shgm.
- Friedlander, W. A. (1965). Sosyal Hizmetin Kavram Ve Metodları. Besin (Çev.). Ankara: Sağlık Ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Gali, N., Niemand, T., Shaw, E., Hughes, M., Kraus, S., & Brem, A. (2020). Social entrepreneurship orientation and company success: The mediating role of social performance. Technological Forecasting and Social Change, 160, 120230.
- Gentile, M. C. (2002). Social Impact Management And Social Enterprise: Two Sides Of The Same Coin Or A Totally Different Currency. Aspen Institute For Social Innovation In Business, New York, 128.
- Germak, A., Ve Singh, K. (2010). Social Entrepreneurship: Changing The Way Social Workers Do Business. Administration In Social Work 34(1), 79–95. Doi:10.1080/03643100903432974.
- Güder, N. (Ed.). (2004). Sivil Toplumcunun El Kitabı. Sivil Toplum Programı, Yerel Sivil Girişimler Projesi.
- Güngör, F., & Çölgeçen, Y. (2013). Stk'larda Gönüllü Yönetimi Ve Motivasyonun Performansa Etkisi. Akademik İncelemeler Dergisi, 8(3), 163-187.
- Güven, B., & Kaygın, E. (2015). Girişimcilik: Temel Kavramlar, Girişimcilik Türleri, Girişimcilikte Güncel Konular. Siyahinci Akademi.
- <https://www.ashoka.org/> Erişim: 02.05.2021
- Huq, A., & Gilbert, D. H. (2013). Enhancing graduate employability through work-based learning in social entrepreneurship: A case study. Education+ Training, 55(6), 550-572.
- Itzick, M., Kagan, M., & Ben-Ezra, M. (2018). Social Worker Characteristics Associated With Perceived Meaning In Life. Journal Of Social Work, 18(3), 326-347.
- İğci, Ayşen. (2008). Sivil Toplum Kuruluşları Üyeliğinin Siyasal Katılma Davranışı Üzerindeki Etkisi: Isparta Örnek Olayı. (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kahraman H. (2018). Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşlarının Eğitim Politikalarına Etkileri. (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Kalkan Koçakoğlu, E. (2022). Okullarda Sosyal Girişimciliğe Yönelik Uygulamalar: Okul Yöneticisi Ve Öğretmen Deneyimlerinin İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. 55, Kocaeli
- Kantur, Deniz. (2014). Sosyal Girişimcilik: Kitle Fonlama Platformları Üzerine Bir Araştırma. 22. Yöneti Ve Organizasyon Kongresi, Konya. 548-554.

- Kao, R. W. (1993). Defining Entrepreneurship: Past, Present And?. *Creativity And Innovation Management*, 2(1), 69-70.
- Karabaş R. (2020). Girişimcilik Ve Yenilikçilikte Güncel Yaklaşımlar. *Efe Akademi İstanbul* (185-206)
- Karademir, E., Balbağ, M. Z., & Çemrek, F. (2018). Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220), 177-200.
- Kayalar, M., & Arslan, E.T. (2009). Ashoka'ya Üye Sosyal Girişimlerin Türkiye Ve Dünyadaki Faaliyet Alanlarının Karşılaştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 1(1), 56-76.
- Kırılmaz, S. (2012). Sosyal Girişimciliğin Başarı Faktörlerinin Girişimci Kişilik Ve Dönüştürücü Liderlik Bağlamında Araştırılması. *Yayınlanmış Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı*. 195- 211, Çanakkale
- Kirk, S. A. (1999). *Social Work Research Methods: Building Knowledge For Practice*. (No Title).
- Kocabaş, F. (2008). Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların İstihdam Yaratma Fonksiyonu. *V. Uluslararası Stk'lar Kongresi*.
- Koç, S. Ç. (2015). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sorun Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı*.
- Koenig, A. (2013). 'Sosyal Girişimcilik' Ve Türkiye'de Durum. Erişim: 02.05.2021, [Http://Www.Milliyet.Com.Tr/Yazarlar/Dusunenlerin-Dusuncesi/-Sosyal-Girisimcilik-Ve-Turkiye-De-Durum-1729407/](http://www.milliyet.com.tr/yazarlar/dusunenlerin-dusuncesi/-sosyal-girisimcilik-ve-turkiye-de-durum-1729407/).
- Konopka, G. (1964). Müesseselerde Grup Çalışması. (Çev. R. Taşcıoğlu). *Ankara: Sağlık Ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Yayını*.
- Köstekçi, E. (2016). Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Özellikleri İle Yansıtıcı Düşünme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bartın: Bartın Üniversitesi*.
- Kuçuradi, İ. (2003). Etik Ve Etikler, *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, 423(1), 7-9.
- Kut, S. (1988). Sosyal Hizmet Mesleği: Nitelikleri, Temel Unsurları, Müdahale Yöntemleri. *Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları*.
- Kümbül Güler, B. (2008). Sosyal Girişimciliği Etkileyen Faktörlerin Analizi (Doctoral Dissertation, Deü Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Kümbül Güler, Burcu. (2010). *Sosyal Girişimcilik*. *Ankara: Efil Kitabevi*.
- Lepoutre, J., Justo, R., Terjesen, S., & Bosma, N. (2011). Designing A Global Standardized Methodology For Measuring Social Entrepreneurship (No. 1107). *Global Entrepreneurship Research Association*.
- Mair, J., Ve Noboa, E. (2003). Social Entrepreneurship: How Intentions To Create A Social Enterprise Get Formed, Working Paper No. 521, September, Iese Business School, University Of Navarra (Spain).
- Martin, R. L., & Osberg, S. (2007). Social Entrepreneurship: The Case For Definition. *Stanford Social İnnavation Review*, 5 (2), 28-39.
- Memduhoğlu, H. B. Ve Şahin, M. (2017). Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin İncelenmesi. *Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 6(1), S.297-307.

- Morgan, R. C., Thiagarajan, P. (2009). The relationship between ethics, Common Sense And rationality, Management Decision, 47(3), 481-490.
- Multidimensional Model. Journal Of World Business, 21-35.
- National Association Of Social Workers (1999). Nasw's Code Of Ethics. Retrieved From: [Http://Www.Ncssw.org/docs/naswcodeofeth-1cs.pdf](http://www.ncssw.org/docs/naswcodeofeth-1cs.pdf)
- Naumes, M. J., Kammermeyer, J. A., & Naumes, W. (2002, July). Social Entrepreneurship—A Relevant Concept For Business Schools?. In Sixth Biennial Conference On Managerial Values, Attitudes And Ethics. Oxford, England.
- Neck, H., Brush, C., & Allen, E. (2009). The Landscape Of Social Entrepreneurship. Business Horizons, 52(1), 13-19.
- Nga, J. K. H. & Shamuganathan, G. (2010). “The influence of personality traits and demographic factor on social entrepreneurship start up intentions”, Journal of Business Ethics, 95 (2), 259-282.
- Okutan, E. (2008). Yerel Yönetimler Ve Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişmiş İşbirliği: İngiltere Örneği. Sayıştay Dergisi, (71), 91-108.
- Önsoy, Gökhan. (2009). Sivil Toplum Kuruluşlarının Kalkınmaya Etkisi: Teorik Çerçeve-Ampirik Bulgular. (Yüksek Lisans Tezi), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Özarslan E. (2006). Sosyal Sorumluluk Projelerinin Desteklenmesinde Etik Değerlerin Rolü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul
- Özdemir, U. (2000). Sosyal Hizmet Uygulamasının Genel Çerçevesi. Toplum Ve Sosyal Hizmet, 12(1), 100-110.
- Özdevecioğlu, M., Ve Çingöz, A. (2009). Sosyal Girişimcilik Ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve. Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 32, 81-95.
- Özer, M. H. (2008). Günümüz İtibariyle Sivil Toplum Kuruluşlarının İktisadi Ve Sosyal Fonksiyonları. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 7(26), 86-97.
- Özeren, E., Saatçioğlu, Ö.Y. (2016). Sosyal Girişimcilikte İnovasyon Ve Farklılıkları Yönetmek: Çöp(M)Adam Örneği. Girişimcilik Ve İnovasyon Yönetimi Dergisi, 5(1), 71-96
- Özman, C. (2013). Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Özmen, Ç. (2015). Rekreasyon Ve Spor Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Değerlendirmesine Yönelik Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Pan, V., & Akay, C. (2015). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Education Sciences, 10(2), 125-138.
- Partzsch, L., & Ziegler, R. (2011). Social Entrepreneurs As Change Agents: A Case Study On Power And Authority In The Water Sector. International Environmental Agreements: Politics, Law And Economics, 11(1), 63-83.
- Peredo, A. M., & Mclean, M. (2006). Social Entrepreneurship: A Critical Review Of The Concept. Journal Of World Business, 41(1), 56-65.
- Prabhu, G. N. (1999). Social Entrepreneurial Leadership. Career Development International.
- Reyhanoğlu, M. Ve Akın, Ö. (2012). Ticari Girişimciler Ne Kadar Sosyal Girişimcidir?. Yönetim, 23(71), 8-25.

- Sağlam, N. (2013). Vakıflarda Finansal Raporlama Ve Hesap Verilebilirlik.
- Savaya, R., Packer, P., Stange, D., Ve Namir, O. (2008). Social Entrepreneurship: Capacity Building Among Workers İn Public Human Service Agencies. Administration İn Social Work 32(4), 65– 86. Doi:10.1080/03643100802293840.
- Seyfi, M. (2016). Sivil Toplum Kuruluşlarında Storytelling. İstanbul: Pales Yayınları.
- Shaw, E., & Carter, S. (2007). Social Entrepreneurship. Journal Of Small Business And Enterprise Development.
- Sheafor, B.W. Ve Horejsi, C.J. (2014). Sosyal Hizmet Uygulaması, Genel Teknikler Ve İlkeler. Ankara: Nika Yayınevi.
- Sheafor, Bradford W.; Horejsi, Charles J. (2014). Sosyal Hizmet Uygulaması Temel Teknikler Ve İlkeler (1 B.). (D. B. Çiftçi, Dü., A. Bilgen, B. Kaynarkaya, D. (Https://Www.Ifsw.Org/Tr/, 2018).)
- Short, J. C., Moss, T. W., & Lumpkin, G. T. (2009). Research İn Social Entrepreneurship: Past Contributions And Future Opportunities. Strategic Entrepreneurship Journal, 3(2), 161-194.
- Solmaz, B. (2005). İşletmelerin Değişen Konumuyla Gelişen Kurumsal Sosyal Sorumluluk Bilinci Ve Turkcell'in Desteklediği "Çağdaş Türkiye'nin Çağdaş Kızları" Projesinin Genel Bir Değerlendirmesi. Selçuk İletişim, 4(1), 116-125.
- Sosyal Hizmetler Kanunu. (1983, Mayıs 27). Sosyal Hizmetler Kanunu. Sosyal Hizmetler Kanunu. Ankara, Merkez, Türkiye: Resmi Gazete.
- Stephan, U., & Drencheva, A. (2017). The Person İn Social Entrepreneurship: A Systematic Review Of Research On The Social Entrepreneurial Personality. The Wiley Handbook Of Entrepreneurship, 205-229
- Sullivan Mort, G., Weerawardena, J., & Carnegie, K. (2003). Social Entrepreneurship: Towards Conceptualisation. International Journal Of Nonprofit And Voluntary Sector Marketing, 8(1), 76-88.
- Şahin Erbaş, Zeynep. (2013). 21. Yüzyılda Globalleşmeyle Değişen Sivil Toplum Düşüncesi: Sivil Toplumdan Global Sivil Topluma. (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Şeker, A., & Tomanbay, İ. (2012). Sosyal Hizmete Giriş. Tc Anadolu Üniversitesi Yayını, (2533).
- Şeker, M. (2012). Sosyal Girişimciliğin Artan Önemi Ve Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi
- Şeker, Mustafa. (2012). Sosyal Girişimciliğin Artan Önemi Ve Bir Araştırma. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul
- Şeşen, H. Ve Basım, H. N. (2012). Demografik Faktörler Ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Ege Akademik Bakış Dergisi, Cilt:12, S. 21-28.
- Şeşen, H. Ve Basım, H. N. (2012). Demografik Faktörler Ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Ege Akademik Bakış Dergisi, Cilt:12, S. 21-28.
- Şimşek, Şerif, Ve Çelik, Adnan. (2013). İşletme Bilimine Giriş. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Tajeddini, K. & Mueller, S. L. (2009). "Entrepreneurial characteristics in Switzerland and the UK: A comparative study of techno- entrepreneurs", Journal of International Entrepreneurship, 7 (1), 1.

- Talas, M. (2011). Sivil Toplum Kuruluşları Ve Türkiye Perspektifi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (29), 387-401.
- Tam, H. L., Chan, A. Y. F., Fung, T. T. O., & Isangha, S. O. (2024). The mediating effect of psychological strengths and resilience on enhancing youth employability through social entrepreneurship education and training. *Children and Youth Services Review*, 156, 107325.
- Teacher-Driven Innovations For Improvement. *International Perspectives On*
- Tekeli, İ. (2012). Türkiye İçin Stk'lar Ve Katılımcı Demokrasi Yazıları. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Thompson, J. L. (2002). The World Of The Social Entrepreneur. *International Journal Of Public Sector Management*.
- Thompson, N. (2014). Kuram Ve Uygulamada Sosyal Hizmeti Anlamak. Dipnot Yayınları.
- Tufan, B. (1993). Sosyal Hizmet Mesleğinde Uzman Müracaatçı İlişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, 10 (1), 1-10.
- Türkmen A. (2020). Elazığ İlindeki Spor Kulüplerinin Sosyal Girişimcilik Algısı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı. 92, Elazığ
- Tüsev (2006). Türkiye’de Sivil Toplum: Bir Değişim Süreci Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi Türkiye Ülke Raporu. İstanbul: Tüsev.
- Tüsev (2011). Türkiye’de Sivil Toplum: Bir Dönüm Noktası Cıvıcus Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi (Step) Türkiye Ülke Raporu Iı. İstanbul: Tüsev.
- Tüsev (2012). Türkiye’de Sosyal Girişimlerin Yasal Ve Mali Altyapısının Güçlendirilmesine İlişkin Politika Belgesi.
- Tüsev (2014). Sosyal Girişim Sosyal İçerme Ve Sürdürülebilir Toplumsal Gelişme Olanakları Konferans Raporu, Tüsev, İstanbul.
- Uğur, S. (2011). Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Yardım Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri. Ekin Kitabevi.
- Uğurlu, A. (2002). Sosyal Güvenlik. Türkiye’de Çalışan Çocuklar Semineri (S. 210). Ankara: Die Yayınları
- Usta S. (2006). Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları: Sivil Toplum, Demokrasi Ve Güven. (Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uyar, Can. (2014). Dış Politika Oluşum Sürecinde Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü: Türkiye’nin Dış Politika Uygulamasında İşadamları Örgütlerinin Yeri. (Yüksek Lisans Tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Wang, C. K. Ve Wong, P. (2004). Entrepreneurial Interest Of University Students In Singapore. *Elsevier, Technovation*, (24), 167-172.
- Weerawardena, J., & Mort, G. S. (2006). Investigating Social Entrepreneurship: A Multidimensional Model. *Journal Of World Business*, 41(1), 21-35.
- Weerawardena, J., & Mort, G. S. (2006). Investigating Social Entrepreneurship: A
- Yıldırım Murat. (2003) Sivil Toplum Ve Devlet, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (27-2) S.227
- Yıldırım, İbrahim. (2004). Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları Ve Yönetişim: Seçkin Yayıncılık.

- Yılmaz, K. (2006). Örgütlerin Sosyal Sorumlulukları: Kavramsal Bir Çözümleme. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (12), 65-79.
- Yılmaz, O., & Aydemir, Y. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Demografik Özellikleri Bakımından İncelenmesi: Batman Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Electronic Turkish Studies, 14(5).
- Yu, N., Moulding, N., Buchanan, F., & Hand, T. (2016). How Good Is Good Enough? Exploring Social Workers' Conceptions Of Preparedness For Practice. Social Work Education, 35(4), 414-429.
- Yunus M. (2006). Muhammed Yunus Biyografik. Erişim 08.05.2021, <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2006/yunus/biographic/>
- Zastrow, Charles. (2014). Sosyal Hizmete Giriş. (D. B. Çiftçi, Dü.) Ankara: Nika Yayınevi.

EKLER

Ek 1: Sosyo -Demografik Soru Formu

Sosyo-Demografik Soru Formu

Yaşınız:

Cinsiyetiniz

Erkek () Kadın ()

Sosyal Hizmet Lisans Mezunu Olduğunuz Üniversite:

Mezuniyet Yılı:

Lisansüstü Eğitiminiz Var mı?

- a. Hayır ()
- b. Evet Yüksek Lisans Öğrencisiyim ()
- c. Evet Yüksek Lisans Mezunuyum ()
- d. Evet Doktora Öğrencisiyim ()
- e. Evet Doktora Mezunuyum ()

Hangi alanda lisansüstü eğitiminiz olduğunu lütfen belirtiniz.....

Çalıştığınız yeri aşağıdakilerden hangisi doğru ifade ediyor?

Kamu () Özel Sektör () Sivil toplum örgütü ()

Diğer (Belirtiniz):

Sosyal çalışmacı olarak çalıştığınız alan aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Kadın ()
- b. Aile ()
- c. Çocuk ()
- d. Engelli ()
- e. Yaşlılık
- f. Yoksulluk ()
- g. İnsan Hakları ()
- h. Mülteci ()
- i. Sağlık ()
- j. Gençlik ()
- k. Diğer

Bu alanda sosyal çalışmacı olarak ne kadar süredir çalışıyorsunuz? (ay/yıl olarak belirtiniz).....

Meleğinizi severek mi yapıyorsunuz?

() Evet () Hayır

“Girişimcilik” deyince ne anlıyorsunuz, tanımlar mısınız?.....

Sizce sosyal çalışmacıların girişimcilik konusunda mesleki bilgiye sahip olmaları gerekir mi?

Evet () Hayır () Fikrim yok ()

Sizce sosyal çalışmacıların girişimcilik konusunda bilgi ve becerilerini artırmak için neler yapmak gerekir? (Belirtiniz).....

Ek 2: Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeği

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Empati						
1	Toplumda, dezavantajlı durumdaki insanları düşündüğümde, kendimi onların yerine koymaya çalışırım.	1	2	3	4	5
2	Toplumda, dezavantajlı koşullarda yaşayan insanların ne hissettiğini <u>umursamam.</u>	1	2	3	4	5
3	Toplumda, dezavantajlı durumdaki insanları görmek, beni duygusal olarak etkiler.	1	2	3	4	5
4	Toplumda, kenara itilmiş/dışlanmış insanlara merhamet duyarım.	1	2	3	4	5
5	Benden daha az şanslı insanlara merhamet duymakta <u>zorlanırım.</u>	1	2	3	4	5
Toplumsal Ahlaki Yükümlülük						
6	Bizden daha az şanslı insanlara yardım etmek etik bir sorumluluktur.	1	2	3	4	5
7	Toplumda, dezavantajlı durumdaki insanlara yardım etmek bizim için ahlaki bir yükümlülüktür.	1	2	3	4	5
8	Sosyal adalet, bizden daha az şanslı insanlara yardım etmemizi gerektirir.	1	2	3	4	5
9	Dezavantajlı durumdaki insanlara yardım etme gerekliliği, toplumsal ilkelere dendir.	1	2	3	4	5
Sosyal Girişimcilik Öz Yeterliği						
10	Toplumsal problemleri çözmek, hepimizin katkıda bulunabileceği bir şeydir.	1	2	3	4	5
11	Kafama koyarsam, toplumsal sorunların çözümüne katkıda bulunabileceğime inanıyorum.	1	2	3	4	5
12	Toplumun karşılaştığı problemleri çözmeye yardım edecek bir yol bulabilirim.	1	2	3	4	5
13	Önemli bir toplumsal değişime yol açabileceğime <u>inanmıyorum.</u>	1	2	3	4	5
Algılanan Sosyal Destek						
14	Toplumsal sorunları çözmek isteyen bir örgüt/kurum için yatırımcıları/destekçileri çekmek mümkündür.	1	2	3	4	5
15	Toplumda, kenara itilmiş/dışlanmış insanlara yardım etmek için bir örgüt(<i>dernek, vakıf vb.</i>) kurmak isteseydim insanlar bana destek olurdu.	1	2	3	4	5
16	Eğer önemli bir toplumsal sorunu çözmeyi planlasaydım, insanlar beni desteklerdi.	1	2	3	4	5
17	Sosyal bir girişim (<i>dernek, vakıf vb.</i>) kursaydım çok fazla destekleneceğimi <u>düşünmüyorum.</u>	1	2	3	4	5

Ek 3: Ölçek Kullanım İzni

1.06.2022 00:15

Gmail - Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeğini Kullanmak İçin İzin Talebi

Rıfat Karabaş ·

Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeğini Kullanmak İçin İzin Talebi

2 ileti

Rıfat Karabaş

Alıcı:

--

17 Mayıs 2022 23:04

Hüseyin hocam merhabalar,

Ben Rıfat KARABAŞ, Ondokuz Mayıs Üniversitesinde Sosyal Hizmet Yüksek Lisans Öğrencisiyim. Yüksek lisans tezimde Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sosyal Girişimcilik Öncülleri üzerine yapacağım araştırma için sizlerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığınız Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeğini kullanmak için izin istiyorum.

Saygılarımla

--

Rıfat KARABAŞ

Hüseyin Akar

Alıcı: Rıfat Karabaş

18 Mayıs 2022 11:22

Rıfat hocam merhabalar, tabiki kullanabilirsiniz. Ölçeğin uygulama formu ve ölçeğe ait bilgiler ilgili makalemde mevcuttur. Kolaylıklar dilerim.

----- Orijinal Mesaj -----

Kimden: Rıfat Karabaş

Kime:

Gönderilenler: Tue, 17 May 2022 23:04:39 +0300 (EET)

Konu: Sosyal Girişimcilik Öncülleri Ölçeğini Kullanmak İçin İzin Talebi

[Alıntılanan metin gizlendi]

Ek 4: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beceri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 2022-601 Sayılı Etik Kurul İzni

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
30.06.2022	6	2022-601

KARAR NO: Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Rıfat KARABAŞ 'ın Prof. Dr. Gülşüm ÇAMUR danışmanlığında “ Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sosyal Girişimcilik Öncülleri Araştırması” isimli yüksek lisans tezine ilişkin ölçek çalışmasını içeren 68333 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

2022-601

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Rıfat KARABAŞ 'ın Prof. Dr. Gülşüm ÇAMUR danışmanlığında “ Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sosyal Girişimcilik Öncülleri Araştırması” isimli yüksek lisans tezine ilişkin ölçek çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

ÖZ GEÇMİŞ

Rıfat KARABAŞ Liseyi bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Sağlık Yüksek Okulu, Sosyal Hizmet bölümünden 10.06.2019 tarihinde mezun oldu. 2021 yılında OMÜ LEE Sosyal Hizmetler Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programına girdi. Mezuniyetinden bu yana sosyal çalışmacı ve proje yöneticisi olarak görev yapan Rıfat KARABAŞ orta derecede İngilizce bilmektedir. Temel ilgi alanları, sivil toplum ve sosyal girişimciliktir.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0001-8564-2464

Yayınlar:

1. Karabaş, R., & Çamur, G. (2022). Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyal Girişimcilik Bilgi Düzeyleri. Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi, 3(2), 226-243.
2. Karabaş, R. (2021). Sivil Toplum Kuruluşlarında Sosyal Girişimcilik Ekonomisi. İksad Dergisi , 7 (27), 56-65.
3. Karabaş, R. (2020). Sosyal Girişimcilik. In K. Demiryürek, B. Türk, A. Kahramanoğlu (Eds.), Girişimcilik Ve Yenilikçilikte Güncel Yaklaşımlar (S. 185-202). Efe Akademi.
4. Karabaş, R. (2020). Sosyal Girişimcilik Yönetimi. In K. Demiryürek, B. Türk, A. Kahramanoğlu (Eds.), Girişimcilik Ve Yenilikçilikte Güncel Yaklaşımlar (S. 207-222). Efe Akademi.